Memuru zam
Duvarı nem,
İnsanı gam
yıkar!
(DANTE)

Zübük

İT KAĞNI GÖLGESİNDE YÜRÜR DE KENDİ GÖLGEM SANIRMIŞ

İmam esnerse, cemaat uyur!
Sultan Palamut

Ne Sağcıyız, ne solcu, futbolcuyuz, futbolcu!

Zübük gramofonda konuştu:

«Sermaye korkaktır höt denilmez!»

Memleketimizin sayılı sayımlarından Sayın Zübük, ucuz fiyata eline geçirdiği eski gramofonu çalarak ortadan kaybolmuştur. Uzun zamandan beri kıymetli polisimizin ısrarlı ve devamlı takibi altında bulunan Zübük, dün nihayet adaletin pençesine, kendi ayağı ile gelip teslim olmuştur. Emniyet Müdürlüğünde alınan ifadesinde ezcümle Zübük şunları söylemiştir:

«Bir memleketin kalkınması her şeyden önce gelir. Bunun için de kanaatime kalırsa, memlekette parti pırtı işlerini artık bırakmalıyız. Çünkü, parti çok olursa, hangisinin iktidara geleceği kestirilemiyeceğinden, bunların hepsini birden beslemek çok zordur. Onun içindir ki ben demokrasiden yanayım. Bir tek partili demokrasi olmalıdır ki, aidat mı, haraç mı, iane mi her neyse, o partiye ne vereceğinizi bilelim!

Bu sebeple dört partinin birleşip, tek parti olmalarını ve başka parti kurdurmamalarını, böylece demokrasiyi sağlam kazığa bağlamalarını teklif ediyorum.

Ben şahsen en doğru yol olarak, Divanyolunu, bir de Londra asfaltını görüyorum. Asfaltan yürümeliyiz ve doğru yoldan hiç ayrılmadan dosdoğru gidersek selâmete çıkarız. Sonra ikinci teklifim de devletle hususi teşebbüsün elele vererek horon tepmeleri ve halay çekmeleridir, millî ahenk böylece kurulabilir. Çünkü devlet tek başına birşey beceremez, hususî teşebbüs de beceremez; onun için ikisi birlik olup becermelidirler.

Hülâsa, deliğimiz büyüktür, yamamız küçüktür; ya deliği küçültmeliyiz, ya yamayı büyültmeliyiz. Hiç kimsenin deliği yamasından büyük olmamalıdır.

Dünyanın her yerinde sermaye çok korkaktır arkadaşlar. Galata'daki sermaye de Beyoğlu'ndaki de, Walt Street'teki sermaye de korkaktır. Sermayeye höt dediniz mi ödü kopar. Sermaye höt mötle değil, gönül rızası ile okşayarak yola getirilir. Bunun için de sermayeye garanti vermeli ve istikrar kurulmalıdır.

İşte şimdi ana dâvaya geldik; ana dâva huzur, huzur... Huzuru bozan muzurları ortadan kaldırıp gizli sermayeleri yatırıp işletmelidir.»

Sayın Zübük bu konuşmasından sonra ucuza aldığı gramofonda Hafız Burhan'ın «Ey tıflı nâzım» gazelini söylediği plâğı çalmıştır. Fakat plâk çok eski olduğundan, iğne takılmış, «ey tıflı...» dedikten sonra plâktan hep şu ses çıkmıştır:

Ey tıflı na naaa naaa naaa naaa naaa naaaa naaaaaa!.....

BAŞYAZI

Bizi de gör âbi

Yakup YAĞCI

GEÇEN akşam radyoda memleketimizin çok değerli iş adamlarından ve tanınmış hayırseverlerinden ve üstün zekâsı ile her tuttuğunu koparan, koparmadan bırakmayan, azim ve irade sahibi, başladığı her işi mutlaka başarı ile neticelendirmekte gerçekten üstad olan bir zat konuştu. **(Vehbi âbi, artık gör bizi!)** Konuşmasındaki her sözün, sözlerindeki her cümlenin, cümlelerindeki her kelimenin, kelimelerindeki her hecenin, hecelerindeki her harfin bile büyük, çok derin ve çok yüksek ve çok geniş mânaları vardı ki, bunların üzerinde durup derin derin düşünmemiz, bu her biri kulağımıza küpe olacak kıymetteki bu sözleri levha yapıp boynumuza asmalıyız **(Annadın ya Vehbi âbi, bizim de zarımıza bak!)** İktisadî mevzulardaki, yüksek ihtisasından başka radyodan duyulan tanınan sesinin ahengi de bahar sabahının meltem esintileri kadar ferahlatıcıydı. **(Yolsuz kaldık Vehbi âbi, ilânlarınızı bekleriz.)** Ne diyordu o büyük adam; diyordu ki, aman yarabbi, neler demiyordu ki, neler neler diyordu... Ve diyordu: bir dakika geçirmeden çalışalım, diyordu... Ah, biz bu sözlerdeki hakikatleri ne zaman idrak edebileceğiz, bilmem ki... Hepsi birer cevher kıymetinde olan bu sözlerin her bir kelimesi ayrı bir hikmettir. **(Vehbi âbi, nerdeyse gazetemiz kapanacak, vaziyetimiz be üstün be... Artık göster mürüvvetini.)**

Memleketimizin en mühim bütün meselelerini iki cümle ile çiziktiriveren bu yüksek derecede hamiyetli zatın yarın tarihe altın harflerle geçecek olan bu sözlerini beynimize iyice sokmadıkça ve kalbimize kazmadıkça, şuna emin olunuz ki, iki yakamız bir araya gelmez. Ne diyordu o büyük adam; diyordu ki; «Hepimize düşen vazife merhum Süleyman Nazif'e rücidir» diyordu. Şu tarihi görüşün derinliğine bakınız da gözleriniz kararsın. **(Vehvi âbi, sen zahmet etme, ilân için bir adam göndeririz.)** Demek hepimize düşen vazife düşmüyor Nazif'e... Neden? Çünkü memlekette sosyal adalet de yok, kefalet de yok... Bu yüksek iş dehasının çok yerinde ikazlarını da aldırmazsak, inanınız ki, son fırsatı da kaçırmış oluruz. **(Âbi, bizi de gör be!.. Yolsuz kaldık yalla...)** Radyodaki bu çok mühim ve emsalsiz konuşmanın, yarınki, öbürgünkü ve ondan sonraki günlerdeki yazılarımızda da üzerinde durarak, bu çok yerinde ikazların tahlillerini sütunlarımızda yapmağa devam edeceğiz. (Anla artık be Vehbi âbi...)

Kadeşte neler gördüm

«ÇANAKKALE YOLUNDA BİR KIRIK DESTİ ANALAR BABALAR UMUDU KESTİ»

Çanakkale yolunda soydular beni. Sütyensiz, Kilotsuz koydular beni.
(Foto: Zübük)

18 Mart Çanakkale zaferinin yıldönümünü kutlama törenine giden gençler arasında, genç muhabirimiz de Kadeş vapuru yolcularından biriydi. Genç muhabirimizin bu yolculuktan yaptığı röportajı aşağıda okuyacaksınız:

«Ben valla hiç bi şiy yapmadım. Yeşilay Cemiyeti'nin üyesi olduğumdan durmadan kafayı çektim ve etrafımdaki konuşmaları gizli gizli not ettim. İşte yanı başımdaki delikanlıyla bir genç kızın konuşmaları:

— **«Şu Boğaz harbi nedir? Var mı ki dünyada eşi...»**

— Hep boğazını düşünürsün be.. Ne pisboğazsın...

— Kim? Ben mi? Dalga geçme, şu yavrunun tiridine bandım, bedava mı sandın. Başka ne yedik oğlum?

— Sabahtanberi tıkınıyorsun, bu kaçıncı domuz salamı... Gövdele, boğaz olsun... Elindeki votka da sekizinci mi, yoksa dokuzuncu bardak mı?

— Keyfimden mi içiyorum ulan inek... Molozladığımdan çekiyorum kelleyi... Sen daha şimdi başladın, benim sabahtanberi okuduğum hep o şiir... Amma da döktürmüş herifçioğlu be... Nasıldı orası: **«Marmara'ya geçmek için yol bularak tepelerden...»**

— Öyle değil...

— Ya nasıl?

— «Tepeden yol bularak geçmek için Marmara'ya», «Kaç donanmayla sarılmış ufacık bir adaya...»

— Kıyak söylemiş... Yahu ben bozuluyorum gitgide... Oynama kız... Tek dur yavrum... Sırası mı ulan? Dur be, iki çekelim de neşemizi bulalım... Helâl olsun bu yollar sana... Şundaki ön takımlara bak, farlara kitakse... Dur kız, gıdıklama... **«Kustu Mehmetçiğin aylarca durup karşısına...»** Dur be, sana şiir okuyoruz, dinlesene be... Motorunu çalıştır da, anla bak ne demiş herif: «... **Durup karşısında — Döktü karnındaki esrarı hayasızcasına...»** Bizim bi edebiyat hocamız vardı, karı bize bu şiiri ezberletti. İmtihanda soracağım diye yemin etti. İşte tâ o zamandan aklımda kalmış: **«Bomba şimşekleri beyninden inip her siperin — Sönüyor göğsünün üstünde o aslan neferin...»**

Akif ne demiş, ne demiş... Ulan, Kontes bunu bize boşuna ezberletmemiş...

— Kontes de kim?

— Edebiyat hocamız olan kadın...

— Neymiş darling?

— Bomba diyor be... Şu senin bombaların gibi... Kız dur... Ulan sen sahiden keklik sikletmişsin... Bu ne biçim yumruk atma kız! Toplan be, sarı oğlana pas mı veriyorsun? Alırım laçanı aşağı..

— Kontak mısın sen? Yiğit malı meydanda, demişler.

— Topla bacaklarını, sarı oğlanı bana dağıtırırsın, toz ederim namussuzum. **«Kafa, göz, gövde, bacak, kol, çene, parmak, el, ayak...»**

— Kes gazı be... Amma perdah vurdun, dikine dikine...

— Kızım, bunları biz sıralamadık, şair söylemiş... Şiir okuyoruz, kumpas saliama... Bana bak, neymiş deminki dalga...

(Devamı 8. sayfada)

DÜNYA NİMETLERİ

Okul fıkraları

UÇ BABATORİK!

KÖYÜMÜZE vakın bir köyde bir şıh «seyh» vardı. Bizim köyden saf bir adam da bu şıhın dervişi olmuştu. O tarikata girenler ibadet ede ede, sonunda erer, uçar deniliyordu. Biz de bu köylümüze sık sık,

— Ne zaman uçacaksın bakalım... diye sorardık.

Saf adam da şıh'ına sormuş. Şıh efendi «uçulmaz!» dese, kendisinin önemi, değeri kalmıyacak. Onun için şöyle demiş:

— Her kim ki, orucu bırakmaz, namazı eksiklemez, duadan kalkmazsa kemâle erer ve düşünde nur görür. Nur görülüp kalkar, hemen abdest alıp iki rikât namaz edası ve helâli ile «karısıyla» helâlleştiktan sonra, hiç ardına dönüp bakmadan yola düşer, kendi boyundan yüksek bir yere çıkar da, üç kere,

— Destuuur!.. Uçalım mı? diye sorarsa, sesine «uuuç!» diye ya cevap alır, ya alamaz. Cevap alamazsa, demek ibadeti eksik, daha ermemiş... Hemen evine dönüp ibadete çökecek... Yoook, gökten üç emri gelirse korkma, bırak kendini uçurma, doğru Kâbeye gidersin...

Bizim bu saf köylümüzün bir de üveği oğlu var ki düşman başına, hergele mi hergele...

Namaz niyazla, ibadetle yanıp tutuşurken köylümüz bir gece muradına ermiş, düşünde nur ayan olunca fırlamış yataktan, şıh'ın dediklerini bir bir yapıp düşmüş yola... Ardına da hiç bakmıyor, dönüp baksa, üveği oğlunun arkasından geldiğini görecek. Gide gide, yıldızlı gecede bir kayanın tepesine çıkıp bağırmış:

— Destuur!.. Uçalım mı? Uçalım mı? Uçalım mı?

Kayanın altında oyuğa gizlenen üveği oğlu,

— Uuuç yaa mübarek, uç!.. deyince bizimki,

— Ya Allah, destur ya pîr!.. deyip fırlatıyor kendini.

Kayanın dibine çarpıp kendinden geçiyor: yara bere, kan içinde...

Üveği oğlu bunu sırtlayıp eve getirdi. Bir ay kendini bilmeden inliyerek yattı. Kendine gelince, kayadan düşüp yaralandığına bir türlü inandıramadık. Hâlâ,

— Ben uçtum, Kâbeye gittim de geldim... deyip durur.

Kemal Koyaş
BURSA

●

TAŞ

MEMUR arkadaşlarımızdan birisi hastalanmış, ama bir türlü doktorlar hastalığını teşhis edemiyorlardı. Hastaneye yatırmıştık.

Bir sabah birkaç doktor birden koğuşa girer, içlerinden biri arkadaşımıza,

— Evlâdım, der, hastalığın anlaşıldı; safra kesende taş var!.

Bizim arkadaş,

— Biliyorum efendim... deyince, doktor şaşırır:

— Nerden biliyorsun? Daha önce teşhis konuldu muydu?

— Hayır ama, ben biliyorum...

— Nerden biliyorsun peki?

— Aman doktor bey, bizim gibi dargelirlilerin kesesinde altın bulunacak değil ya, elbet taş bulunur.

N. Pınar
ZONGULDAK

●

PİŞPİRİK

BİZ altı arkadaş, zarzor son sınıfa geçmiştik. Müdürümüz, şapkasız olan öğrencileri okula almazdı. Biz de şapka giymesini sevmiyorduk. Düşünüp bir kolayını bulduk; ortaklaşa bir şapka aldık. Şapkamız hademede dururdu. Sabahleyin birimiz şapkayı kafasına geçirip okula girer, sınıfın penceresinden dışardaki arkadaşına atardı. Böylece tek şapkayla işi oluruna bağlamıştık. Yalnız şapka, altımızın da kafasına uygun gelmediğinden, ben giyince gözlerime kadar iner, Naci'nin de, kelebek konmuş gibi, tepesinde kalırdı.

Bir gün okulu astık, kahvede pişti oynuyoruz iddialı pişpirik partisi... Yenilen yemekleri ısmarlıyacak. Oyunun sonlarına gelmiştik, İki tarafın da oyunu bitirmesine 12 sayı istiyordu. Kâğıtlar kesildi, dağıldı. Ben elimdeki en sağlam kâğıt diye sekizliyi atarken, biri arkamdan beni dürterek, başka kâğıt atmamı sezdirdi. Başımı çevirmeden,

— Karışma ulan! diye bağırdım.

Yine sekizliyi atmak için elimi kaldırdım, tam kâğıdı atarken arkamdaki elimi tuttu. Çocuklarda ses soluk yok, ben oyunun heyecanından sanıyorum. Elimin tersiyle arkamdakine vurmak için kalkınca müdürle burun buruna geldim.

Müdür

— Pişpirik de bilmiyorsun! dedi, kahveden çıktı. Ne ceza verdi, ne de bir şey söyledi... Ama biz de, bitirinceye kadar bir daha okuldan kaçmadık...

Erdal Bayrak
İSTANBUL

●

EVCİLİK

OTUZ, otuz beş yıl önce, komşumuz beyin çocukluğu bir köy çiftliğinde geçmiş.

Köy çocukları evcilik oynarlar, her biri kendi evinden bu oyun için bir şey getirirmiş. Bir gün yine oynarlarken buna da «Sen de yumurta getireceksin bugün» demişler. Korka korka kilere sokulmuş. Annesi duysa kıyametleri koparacak. Sessizce kilere girip yumurtaları almış, çıkarken bir de bakmış, annesi geliyor. Hemen üç yumurtayı fese koyup, fesi giymiş başına. Annesi görünce bunu,

— Yine kilerden ne aldın, söyle bakayım! diye zorlamış.

— Bir şey almadım valla! diye yemin etmiş.

— Sen kilere boşuna girmezsin, ne aldın?

— Almadım, istersen ara!

Kadın başlamış oğlunun üstünü başını aramağa; bir şey bulamayınca, gönlünü almak için şaka olsun diye,

— Hay kerata hay!.. diye oğlunun başına vurmuş. Yumurtalar da kırılıp çocuğun başından aşağı yüzüne akınca kadın bir şey oldu sanarak korkuyla avazı çıktığı kadar,

— Komşular, koşun, yetişin!.. diye avazı çıktığı kadar bağırırken çocuk da kaçıp dayaktan kurtulmuş.

Seher Filiz
ZONGULDAK

●

BEYAZ DUMAN

BENİ, Sivasla Tokat yolu arasında bir kazanın Köy Enstitüsüne tâyin etmişlerdi. Enstitünün manastır havasından kurtulmak için kazaya iner, altı ahır olan kahvenin peykesinde, kazaya yeni gelen genç doktorla otur, dertleşirdik.

Bir Pazar günü doktorla yine oturmuş, konuşurken kahveden içeriye savcı ile beraber bir jandarma çavuşu ve sonradan Söğütlü köyünün muhtarı olduğunu öğrendiğimiz iri yarı bir şahıs girdi. Doğruca yanımıza gelerek doktora: Köylerinde bir cinayet olduğunu, otopsiye gidilmesi lâzımgeldiğini söylediler.

ALTIN HOCA YARIŞMASI

Gazetemizin açtığı mizalı hikâyesi yarışması, okurlarımızın büyük ilgisini kazandı. Zübük, bu ilgiyi değerlendirmek amacıyla, yarışmayı kazanan hikâye yazarlarına vereceği armağanları daha da zenginleştirmiştir.

● Her yıl yapılacak olan bu yarışmaya ALTIN HOCA YARIŞMASI adı verilmiştir. Yarışmada birinciliği alan hikâyenin yazarına, 500 lira ödülden başka dünyanın en büyük, en ünlü mizahçısı Nasreddin Hoca'mızın altından yapılmış bir plâkası armağan edilecektir. Bu, ölçülmez manevî değerinden ayrıca yüksek maddî değeri olan bir armağandır.

● Yarışmada ikinciliği kazanacak hikâyenin yazarına, önceden vâdettiğimiz 300 lira ödülden başka GÜMÜŞ HOCA armağanı verilecektir; bu, Nasreddin Hoca'nın gümüşten yapılmış çok zarif bir kabartma plâkasıdır.

● ALTIN HOCA ve GÜMÜŞ HOCA plâkaları, çok değerli bir sanatçı kuyumcuya sipariş edilmiştir. ALTIN HOCA ve GÜMÜŞ HOCA plâkalarının resimlerini gazetemizin 11 inci sayısında göreceksiniz.

● Üçüncülüğü kazanan hikâyenin yazarına 200 lira ödül, ayrıca yirminciliğe kadar derece almış olan yazarlara da birer diploma vereceğiz.

● Bundan önce, yarışmaya girmiş olan hikâyeleri okurlarımızın derecelendireceklerini ilân etmiştik. Bundaki sakıncayı gördüğümüzden, yarışma hikâyelerini derecelendirme işini bir yargıcılar kuruluna vermeyi daha doğru ve uygun bulduk. Gelecek sayımızda yargıcılar kurulu üyelerini ilân edeceğiz.

● Ayrıca, eskiden ilân ettiğimiz gibi, yayınlanmış olan yarışma yazılarını okurlarımız da değerlendirecekler, birinciliği kazanacak yazıya oy vermiş olan bütün okurlarımıza altı lira tutarında kitap armağan edilecektir.

● Birinciliği, ikinciliği ve üçüncülüğü kazanan hikâyeler yabancı dillere çevrilecek ve yabancı dergilerde yayınlanması sağlanacaktır. Bu konuda şimdiden yabancı dergilerle ilintiye geçmiş bulunuyoruz.

● Yarışma konusunda daha geniş açıklama ve bilgiyi gelecek sayımızda bulacaksınız. Hikâyelerinizi bekliyoruz, gönderiniz.

Doktor benim de gelmemi istedi, hep beraber dışarıya çıktık, doktorun Sitroen marka külüstür bir arabası vardı. Doktor, muhtara: «Sizin köye otomobil gider mi?» diye sordu. Muhtar «Ne diyon tohtor bey, şosamız var, gitmez olur mu» dedi.

Hep beraber arabaya bindik, hayli gittikten sonra muhtar, doktora «Sola sap» dedi, sola sap dediği yer ortasında kağnı tekerleklerinin izi bulunan sürülmüş bir tarla idi.

Arabanın zorlamasından radyatör su kaynatmağa başladı. Zoria köye gelebildik. Doktor arabanın radyatör kapağını açarak muhtara «Ben ölüye bakmağa gidiyorum, sen şu delikten arabaya temiz bir su koydur» dedi.

Biz otopsiye gittik, doktorun yanında hiçbir âleti bulunmadığı için ölünün kafatası odun testeresiyle kesilerek açıldı, rapor tanzim edildi. Arabanın yanına döndüğümüzde radyatörün kapağı kapatılmıştı. Hep beraber arabaya bindik, daha beş, on metre gitmemiştik ki motörden beyaz bir duman yükseldi, doktor telâşla muhtara «Ne koydun sen bu radyatörün içine?» dedi.

Muhtar yaptığından memnun, ağzı kulaklarında,

— Ne goyacağım tohtor bey, köyümüze ilk defa geliyon, su goyacah gadar izansız değülük ya, ayran goduk! demez mi...

Ziya Işın
İSTANBUL

— Yiyecccek!..

OLAYLAR-Alaylar

YA BUNDADIR YA BUNDA HELVACININ KIZINDA

Suçlu aranıyor ve bizde ilk defadır ki, aranan suçlu bulunamıyor. Kadeş vapurundaki rezaletin sorumlusu kimdir? Kimisi İdarî makamlar diyor, idarî makamlar «Suçlu biz değiliz, Denizcilik Bankası suçludur» diyor. Denizcilik Bankası «Neden ben suçlu olayım, asıl suçlu gençler» diyor. Gençler «Suçlu kaptandır» diyor, kaptan «Üniversite» diyor.. Bu arada kimin sorumlu olduğu bulunamıyor.

Hani, yutturmam diye bir oyun vardır ya ona benziyor:

— Yolda giderken bir karga ölüsü buldum, içini güzelce fıstık üzümle doldurdum, evirdim çevirdim, evirdim çevirdim Hasan'a yutturdum. Hasan'ın eşi bağırır:

— Yutturmam...

— Ya ne yaparsın?

— Eviririm çeviririm Muallâ'ya yuttururum...

Kimse yutmaz, yutmaz, en sonunda dalgın birisi yutuverir.

Kadeş rezaleti sorumlusu da öyle. Kimse üstüne almıyacak, almıyacak, en sonunda dalgın birisinin üstüne yükleyiverecekler...

Oysa bizim ülkemizde sorumlu bulmanın klâsik yolu vardır, bir çimacı, bir kapıcı, bir odacı yok mu, hemen sorum'u, suçu da üstüne yükleyiversinler. Bu adamların sorum yüklenmekten başka işleri var mıdır ki...

KOLTUK ALTINDAN

Bu dar, bu sıkışık, bu parasız zamanımızda neden hükûmet hacc'a gitmeğe izin verir de döviz kaybederiz diye düşünür durur, bir türlü bunu anlayamazdım. Bir gazete haberi, bu düğümü çözdü. 46 yaşında Bekir Selâhattin adında biri hacı olmak için pasaport istemeye gidince bir de bakmışlar ki askerliğini yapmamış... Asker kaçağı müslüman hacı olacak.

Döviz kaybı uğruna da olsa, hükûmetin neden bu yıl hacca verdiğini şimdi anladım; bütün asker kaçaklarını yakalamak istiyor.

Boşuna mı söylenmiştir: «Çok hacıların çıktı hacı zîr-i begalde»

ALIŞTIK

Fıkrayı bilirsiniz; adam Paris'e gitmiş de Eyfel'in altından geçerken birisi kulenin tepesinden atlamış. Adam, eyvah parça parça oldu diye gözlerini yummuş, parmaklarının arasından bakmış ki, kuleden atlayan adam düştüğü yerden kalkmış, üstünü başını silkeliyor. Silkeledikten sonra da tekrar Eyfel'e çıkmış, boop bir daha atlamış. Yine düştüğü yerden kalkıp üstünü silkelemiş, bir daha kuleye çıkarken onu şaşarak seyreden adam,

— Alıştı artık alıştı... deyip yürümüş.

Bizler de ilkten çok yadırgadığımız şeylere giderek alışıyoruz. Bir gazetede şu resim altı yazısını okuyalım:

«Hükûmetimizin iktisadî durumunu gözden geçirmek üzere Ankara'ya gelen DECD teşkilâtı Genel Sekreteri Kristenson dün ilgili bakanlarla bir toplantı yapmıştır.»

Bu haber sizi hiç yadırgatmıyor değil mi, eh alıştık alıştık...

Adını açıklamak istemediğim bir profesör dostum, bir gece içkiyi çokça kaçırıp Emniyet Müdürlüğüne gitmiş. Sabaha karşıymış, kapıda.:

— Nerde nöbetçi müdürü? Diye sormuş, elini kolunu sallayarak girmiş içeri. Nöbetçi müdürünü, polisleri uyandırmış,

— Gezdirin bana burasını... demiş.

Bir müfettiş, bir müsteşar sanmışlar onu. Her tarafı gezdirmişler, sonra kahve ikram etmişler, sorularına cevap vermişler. En sonunda nöbetçi müdürü utana sıkıla,

— Affedersiniz efendim, demiş, adınızı öğrenebilir miyim...

— Ne yapacaksın adımı, bir vatandaşım işte...

Baskın teftişi yapıldıklarını sanarak daha çok korkmuşlar. Ama en sonunda gerçekten herhangi vatandaş olduğunu sorunca polisler diklenmişler:

— Pekiy, gece yarısı ne diye buraya geldin?

— Hiiiiç... Siz her gece bizi sabahlara kadar bekliyorsunuz, bu gece de bakayım bizi nasıl bekliyorlar, ben de onları bekliyeyim bir gece dedim.

Hükûmetin iktisadî durumunu o gözden geçirir, bu gözden geçirir, galiba yalnız hükûmet kendisi gözden geçirmez. Hani insanın dalıp içeri :

— Hep siz gözden geçiriyorsunuz, şunu bir de biz gözden geçirelim... diyesi geliyor.

GREV MI?

2300 çöpçü grev yapacakmış. Allah Allah... Onlar oldum bittim grevde değiller mi? Bizim bildiğimiz, grev yasağına karşı, şimdiye dek çöpçüler hep grevdelerdi de yüzlerini ancak bayramdan bayrama görebilirdik.

YAPTI...

«Yapmak, etmek, eylemek» yardımcı fiillerinden öö.. Bu yardımcı fiiller, çoğun arabça kelimelerin ardından gelir; ama türkçede kullanılmaları hiç de gerekmez.., Gazeteler, şaşılası bir dil çıkardılar ortaya. Şu haber başlığına lûtfen bakınız :

«İnönü, Gümüşpala ile bir görüşme yaptı.»

Görüşme yapılmadı, şimdiye kadar hiç kimse görüşmenin yapıldığını görmemiştir.

«İnönü, Gümüşpala ile görüştü» deseler ne olur, bilmem ki...

Bu güzel masa örtüsünü yapan kim?
MELAHAT

Bu güzel yemek takımını yapan kim?
Gene MELAHAT

Peki, ya bu yatak takımını yapan kim?
Gene MELAHAT

Ya peki, bu yatakta bekleyen kim?
MELAHAT
Siz ne biçim erkeksiniz be, Melahat kırk yaşına geldi de, hâlâ bekletiyorsunuz!...
ÇÖPÇATAN FATMA
Kimseyi bekletmez!

BÜBÜK REKLAM

AZ GİTTİK UZ GİTTİK AZİZ NESİN

YİNE GEÇ KALDIK

Kemal Balıkesir, anektodlarından ciltlerle kitaplar dolacak bir generaldir. Tümen komutanıyken generalin kıt'asında biz de görevliydik; O'nun gerçek bir öze dayanan yarattığı olayları yaşadık ve çok duyduk.

Kemal Balıkeri, Kağızman'da alay komutanlıyken, bir 30 Ağustos günü askerî birlikler Zafer Bayramı törenine çıkarlar. Kemal Balıkesir bir de bakar ki, askerlerden başka kimse yok; hiç bir sivil gelmemiş. Sinirlenen Balıkesir sorar :

— Nerde kaymakam?
— Yok!...
— Nerde şu?
— Yok!...
— Nerde bu?
— Yok...

Sivilleri yaka paça getirtir, en öndeki kaymakama sorar :

— Bu Zafer Bayramı kimin için?

Kaymakamda ses yok.

— Millet için değil? Nerde millet? Siz nerdesiniz?

Kaymakamda yine ses yok. Kemal Balıkesir şöyle der :

— Otuz Ağustos'u, otuz bir Ağustos yaptım. Yarın hepiniz burda toplanacaksınız, 30 Ağustos kutlanacak!...

Zafer Bayramı töreni bir gün sonraya kalır.

★ ★ ★

18 Marta Çanakkale Zaferini kutlamağa giden gençler, Kadeş vapurunda rezalet çıkarında, bu rezaleti telâfi için, Çanakkale'de bir tören daha düzenlendi.

18 Mart iptâl edildi, 29 Mart yapıldı; yâni 18 Martı 29 Mart yaptık...

bulmaca

KELLENİZİ ÇALIŞTIRIN

Safi Bey, altmış bir yaşındayken, karısı öldü, yetişkin bir kızı, bir oğlu ile kaldı. Yakın komşuları Neclâ hanım da, iki yıl önce kocası sizlere ömür ölünce, kırk beş yaşında dul kalmıştı. Neclâ hanımın da yetişkin bir ooğlu ile bir de kızı vardı.

Safi Beyle, Neclâ Hanım evlendiler. Bu evlilikten kısa bir süre

sonra da, Safi Beyin oğlu Neclâ Hanımın kızını aldı, Neclâ hanımın oğlu da Safi Beyin kızıyla evlendi. Yâni, aile böylece birbirine karışınca durum da karıştı. Çünkü, hem Safi Beyin, hem oğlunun, hem de damadının çocukları olmuştu. Bu durumda Safi Bey kendi kızının kayınpederi, torunu da kendisinin amcası, amcası da Neclâ hanımın babası, babası kızının kocası, kocası, halasının danası, danası, torunun babası, Safi Beyin oğlu da kendi kendisinin teyzesi oluyordu ki, Safi Bey bir gece kalb sektesinden öldü. Safi Beyin hiç malı yoktu, ama tam dört yüz bin lira para bırakmıştı mirasçılarına. Bu para, yatak odasındaki çekmecede duruyordu.

DÜŞÜN DÜŞÜN İYİ BAKALIM

Safi Beyin bıraktığı 400 bin lira miras kime kaldı? Hem kaynatanası olan kızına mı, damadı olan oğluna mı, karısı ve annesi olan Neclâ hanıma mı, torunu olan amcasına mı, kime kaldı?

CEVAP :

(Ters çevirip okuyunuz) :

Bulmacanın çözümü :

Bu sayılanlardan hiç birine kalmadı, Mamud'a kaldı. Çünkü, komşulardan birinin oğlu olan Mamud, geceleyin eve girip 400 bin lirayı çaldı, bugüne kadar da yakalanmadı.

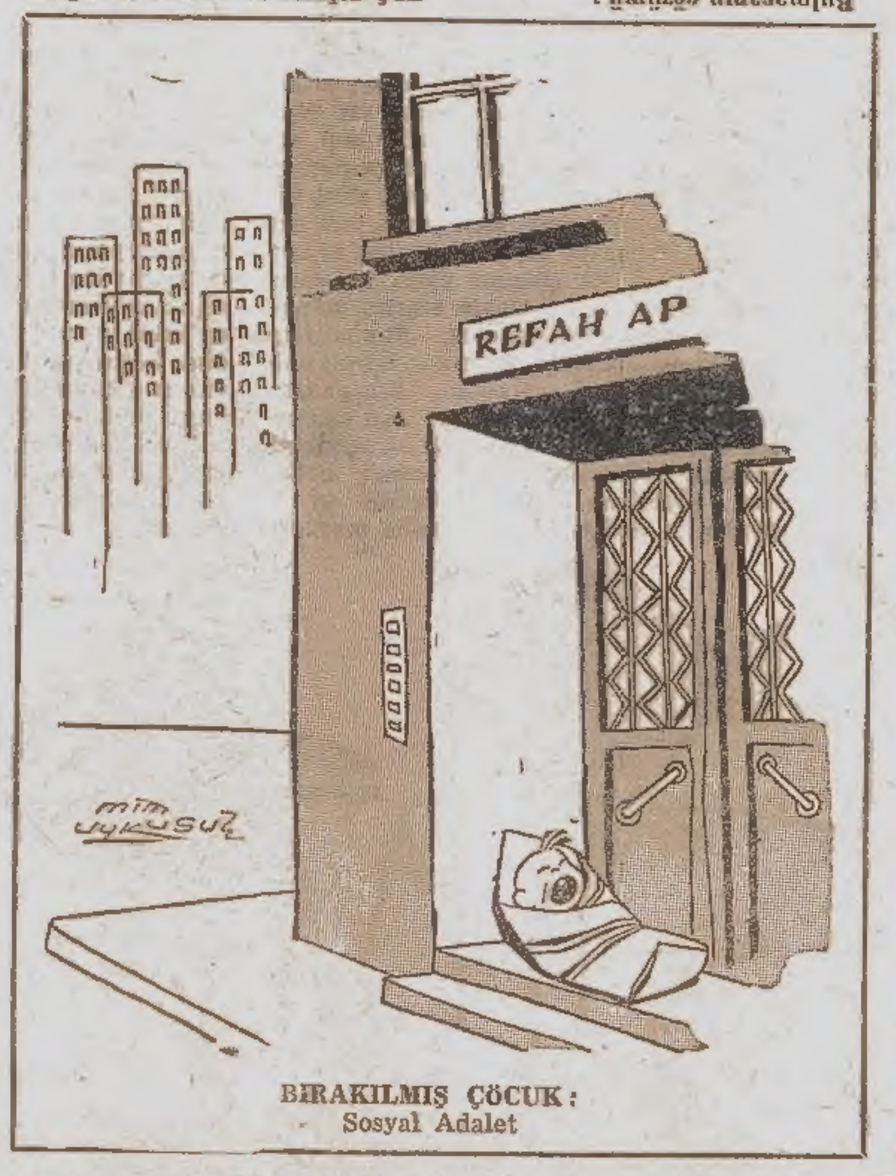

BIRAKILMIŞ ÇOCUK :
Sosyal Adalet

TİYATRO GÜNÜNÜ BİR TELİF ESERİ KALDIRARAK KUTLADIK

Geçen yıl Viyana'da toplanan Uluslararası Tiyatro Enstitüsü 27 Mart tarihini Dünya Tiyatro günü olarak kabul etmiştir. O gün, tiyatrolar halka parasız oyunlar gösterecek, sanatın bu kolu radyolarda, gazetelerde, şurada, burada övülecek, halka sevdirilmeğe çalışılacaktır.

Bunun için olsa gerek,

Dünya Tiyatro gününde, Tepebaşı sahnesinden Recep Bilginer'in ile telif eseri olan «Gazeticeden Dost» adlı üç perdelik komedisi kaldırıldı, yerine Arthur Miller'in «Satıcının Ölümü» konuldu.

Recep Bilginer'in oyunu kötü mü idi, seyirci mi bulamıyordu, çok mu oynatılmıştı?

Oynamağa başlayalı - on bir oyun verildi idi - seyircisi de vardı, beğenilmişti de!

Amma karşısına Arthur Miller çıkarılınca ne yapsın Recep? Sus, pus oldu.

Biz de uluslararası tiyatro gününü böyle kutladık işte...

BEDAVA TİYATRO

27 Martta, tiyatroya gitmek imkânı olamıyanlar için Şehir Tiyatrosu bütün sahnelerinde bedava temsiller veriyordu.

Göç'ün temsil edildiği Yeni Tiyatro müstesna! Her halde Cevat Fehmi Başkut'uun bir komedisinin kahramanı, çıkarından başka bir şey düşünmeyen kapıcı Hüseyin buna râzı olmamıştır.

Ama öteki tiyatrolarda da seyircilerin çoğu, kürklü bayanlarla kerli ferli baylardı. Sahiden imkânları olmayan halk da, kapılardan «dâvetiyeniz var mı?» diye çevriliyordu.

Meğer, bedava tiyatro seyredebilmek için fakir halkın Belediyeye başvurarak dâvetiye alması gerekiyormuş!

Belki de oradan birer «fak-ü hal ilmühaberi» de isteyeceklerdi. Elbet mahalle muhtarı bunun için bir para alacaktı, adamcağız gidip gelmek için dolmuş ya da otobüs parası da ödeyecekti, kapılarda sıra bekleyecek, yarım gün kaybedecekti.

Bedavacılık kolay mı?

Bunun en ucuzu yine de bilet parasını verip iki saatte işi halletmekti.

ROCKFELLER'IN BOREGI

Her yıl, bir genç istidat için tiyatro incelemelerinde ve festivallerde bulunmak için bir «Rockfeller» bursu verilir.

Geçen mevsim bu istidat'ın Tunç Yalman olduğuna karar ve burs da ona verilmişti.

Ya bu yıl? Burs gene eş, dostun gayreti ve yardımı ile Tunç Yalman'a verildi.

İnşallah, bu sefer artık istidadını gösterir de, gerçek istidatlar da gelecek yıl burstan yararlanırlar.

Beni Enayi Mi Belledin?

Aziz Nesin'den Bir Hikâye

GEL, etme eyleme oğlum, sen bu İstanbul sevdasından vazgeç... Her nereye gidersen git, işte benden sana destur, İran'a git, Hind'e, Yemen'e git, Çin'e Maçin'e git, İstanbul'a gelince, tıh... Ocağı batsın o İstanbul'un, gidilmez o cenabet yere... Sen gel, baba sözü dinle yiğitim.

Ne? İlle de gideceksin he mi? Çok dizini döveceksin başını taşlara çalacaksın ya, kaç para eder, iş işten geçecek... Şuna bak hele, İstanbul'un taşı toprağı altınmış... Altın değil ya, İstanbul kaldırımları bütün zümrüt zebercet bezeli olsa, sana kana ne, hey benim avanak oğlum...

Ulan sıpa, sen babandan akıllı mısın ki, İstanbul'a gidip soyulmıyacakmışsın.. Övünmek gibi olmasın, evvel Allah'ın sonra büyüklerimin hayır duaları sayesinde dünyaya kazık atmış hatırı sayılır ve de parmakla gösterilen eşraftan bir kişiyken, ben o İstanbul'da boyumun ölçüsünü aldım da, sen daha kissadan hisse almaz mısın?

Beri bak, dinle biyol babanı... Bizim kulağımız, daha çocukluğumuzdan bu İstanbul lâflarıyla dolmuş. Rahmetli Bedir amcamın oğlu gitti, «Derimizi yüzmediklerine çok şükür, İstanbul ahalisinde insaf, merhamet kalmamış hemşeriler» diye cıscıbıl döndü. Yiğenlerden Rıfat gitti, gitmesiyle dönüp «Bu İstanbul'da adamın donunu ayağından habersizden çıkarıp da şayak şalvar diye gene kendine satarlar» diyerek nasıl dolandırıldığını anlattı. Yusuf Çavuş'u dersen, trenden inip İstanbul toprağına ayağını basınca, bir herif peydahlanıp «Vay yiğenim» diye boynuna sarılarak, bizim köyden ve de Yusuf Çavuş'un akrabası çıkmış: «Senin adın neydi, dur hele... Ben köyden çıkışın sen daha beşeydin...» diye diye her lâfı, her bir köy haberini Yusuf'un ağzından alıp, akrabayız diye Yusuf Çavuş'u soymuş, bir metelliksiz bırakmış. Sarı Cemil, bunu bildiğinden trenden İstanbul'da inen inmez boynuna sarılıp «Beni tanımadın mı vay yiğenim» diyen herifi «Ulan namussuz, Yusuf Çavuşu da sen böyle soymuşsun, biz dersimizi iyi yerden aldık, savul!» diye eliyle ayağıyla itelemiş, bunun üzerine herif «Kusura kalma hemşeri, bizi madara ettin, biz de başka kapıdan yolumuza bakalım, gel hellâllaşalım» diye muhabbetinden sarılmış bir daha, neredeyse boğacak Cemil'i. Paçakasnak girmişler birbirlerine... Sarı Cemil kurtulup iskeleye gelmiş, vapur bileti alacak, bir de elini atmış ki kese yok... «Kese gitti, kesem, eyvah kesem...» diye akşamacak frırlır dönüp ordaki milleti güldürmüş.

Süleyman'ı dersen, otobüse binmiş, kadınlar bunu «ortada sandık» hesabı aralarına alıp sıkıştırmışlar. Süleyman kendini cennet hurileri içinde bilip gevşemiş, gözleri süzülmüş. Biletçi başına dikilip «Bilet!» deyip de elini cebine atınca bakmış ki cüzdan yok... Karılardan biri diye elini attığı yerden «Höööt» diye ses gelirmiş. Karı nerde, otobüste tek karı yok, hep inmişler çıktan ... Süleyman karı diye heriflerin bacaklarına yapışırmış meğer...

Hangi birini anlatsam, İstanbul'luda oyun çok... Gelen anlatıyor, öğreniyoruz, giden başka bir oyuna çarpılıyor. Toprak altından çıkmış antika diye halis demiri yutturma bunlarda, para makinesini icat ettim diye Kara Davut'un bin kaymesini yürütme bunlarda, yolda düşmüş desteyle bulunan paraya ortak çıkıp kesik gazete kâğıdını para diye yutturma bunlarda...

Biz bu hikâyeleri, dersleri dinliye dinliye büyüdük de, nah kafa, ne dersin akıllanmadık. Senin aha şimdi tutturduğun gibi, İstanbul'a gideceğim, para kazanacağım, diye tutturdum. Babam ne dese kâr etmedi. O yıl burda davar ucuz; duyduk ki İstanbul'da pahalıymış... Köylerden yüz davarla yirmi sığır toparladım, dört çoban bir de ben... Hayvanlar karadan otlaya otlaya götürülecek de etten düşmiyecek... İstanbul'a varışın, bizi hacıağa bellemesinler de dolandırmağa kalkmasınlar diye kasabanın terzisinden yeni urba dikinip giydim, kravatı da bağladım, fötürü de geçirdim başıma... Sürü karadan gidecek, ben de trenle ...Velâkin bizi İstanbul'dan iyice ürkütmüşler, gözüm korkmuş; aman ne yandan çarpacaklar, nerden dolandıracaklar diye huylu katır gibi ürkek olmuşum.

Etrafımdakilere «Aman İstanbul sınırına girince haber verin» diyorum. Bilenler «işte İstanbul sınırına girdik» dediler; demeleriyle ben elimi göğsümdeki cüzdanın üstüne bastırdım. Trenden iner inmez, bir namussuz bana hızlı bir çarptı, hemen yankesici olduğunu anladım. Elim cüzdanın, cüzdan da kalbimin üstünde. Ben iyice tetikteyim, gözüm fırfır dönüyor. Vapur iskelesine sokulurken biri üstüme abanınca hemen herifin yankesici olduğunu anladım, «Hemşeri uzak dur» dedim. «Neye?» dedi. «Neye olduğunu ben bilirim, sen hele irak dur da...» Vapur bileti alınan yere geldim, delikteki adam, «on yedi buçuk kuruş» dedi. «Olacağını söyle de alalım» dedim. «Pazarlık yok» dedi. «Bizim İstanbul'a ilk gelişimiz değil, sen bizi enayi mi belledin... Hele hele, olacağını söyle de alalım şunu» dedim. Arkamda sıradakiler «hadi yahu, bilet pazarlığı olur mu?» molur mu diye söylendiler. Anladım ki bunlar hep ortak, bizi harazaya getirip kazıklıyacaklar. Ulan alçaklar, bizi ha?... Biletçi «Kaç bilet istiyorsun?» dedi. Hah söyle, yola gel alçak... «Uyarımı söylesen toptan alırım ya, şimdilik bir nümune alalım» dedim. Beni itip attılar. Fırlayıp aradan çıkmasam cüzdanı götürecekler. Bunlar hep kumpanya... Bindim yapura... Biletçi geldi «Bilet!» dedi. «Verelim, kaç para?» «Seksen beş...» Gördün mü sen namussuzları... Bunların bir dediği bir dediğini tutmaz... «Efendi, sen bizi enayi belleme... Şimdi on kuruştan verdiler de almadık...» dediysem de, cezadır mezadır diye bizden parayı söktüler. Yahu bunlar eşkiya çetesi...

Vapurda bana yanyan bakıyorlar, belli ki, nasıl etsek de şunu dolandırsak diye plân kuruyorlar. O yandan dolanıp geçiyorum, bu yandan başka dolandırıcı... Sonunda biri gözüne kestirip sokuldu, cigarasını uzatıp «Ateşin var mı hemşerim» dedi. Bak sen alçağa... Ben kibriti çakarken, elimi cüzdanın üstünden boşlıyacağım da, hap diye koynumdan cüzdanı kapıp gidecek... «Sen her gördüğünü enayi belleme, ateş mateş yok...» dedim.

Vapurdan indim, ümemile elimdeki bavula saldırmazlar mı, hem de dört kişi birden... Yahu, bura dağbaşı mı, gözgöre bavulumu alıp kaçacaklar elimden... «Ulan durun, bırakın.» Hayır bırakmazlar. Gündüz gözüyle dört kişi birden üstüme saldırdığına bakılırsa, biz İstanbulun göbeğine düşdük... Onlar çeker bavulu, ben çekerim... «Bırak da götürelim» demezler mi? Ulan siz bırakın da ben götüreyim, siz kimin malını nereye götürüyorsunuz eşkiyalar? Biz çekişe çekişe bavulun sapı kopup yuvarlanmız mıyım, az daha denize uçacağım... Seyirttim arkadaşlarından. Zor aldım bavulu ellerinden... Düzüldüm yola. Otelin adresini almışım. Birine otelin yolunu soracağım, ya hırsız uğursuzsa... İstanbul'da kime ne sorulur, adamı alır batakhaneye atarlar. Şuna mı sorsam, buna mı sorsam... Hiç birini gözüm tutmuyor. Birine sokuldum «Sirkeci ne yanda?» dedim. «Şu tramvaya bin, gidersin» dedi. Dedi ya, inanmalı mı ki?

Tramvaya bindim, bileţçi geldi. «Kaça bilet?» «Beş kuruş...» Herife bi güldüm, «Sen bizi yabancı belleme, bir bu İstanbulun kurduyuz. Şunun olacağını söyle de bir bilet kestirelim» dedim. «Bilet pazarığı olmaz» dedi. Hiç olmaz mı... İstanbul'dan gelenler bize dersimizi vermiş... Bileţçi taşralı olduğumuzu anladı da... «Biz bunca yıldır İstanbul kaldırımı çiğnemekteyiz oğlum» dedim. Tramvayı durdurup da «in öyleyse, biraz daha kaldırım çiğne...» demez mi... İstanbul'un insanında insaf mı var hey oğlum. Parayı verdim. Neyse oteli bulduk. Devrisi gün de davarı sığırı celebe satıp ondört bin kaymeyi cebime yerleştirdim.

Evet, İstanbul, soyguncusu, hırsızı, yankesicisi bol dersem, gene az, hepsi böyle... Celepten on dört bin lirayı alınca, aman, daha buralarda durulmaz, dedim, tren biletini aldım. Devrisi günü akşamı trene binip gideceğim. Gece, paraları apışımın arasına bağlayıp öyle yattım. Çünkü bu İstanbul denilen yerde parayı dolandırıp alamazlarsa, adamın boğazına basıp zorbalıkla alırlar. Biz neler duymuşuz. Sen ne diyorsun, bir gazete alayım, dedim de, bacak kadar çocuk, on kuruştan metelik aşağı inmedi. Vur aşağı tut yukarı, çocukla yedi buçuk kuruşa kesişip aldım gazeteyi. Bir de ne baksam, bir hafta öncenin gazetesi değil mi?

Lokantaya gidip yemek yedin mi, hesap pusulasını birbir gözden geçireceksin. Otelin lokantasında ilk yemekte baktım, altına bir de garsoniye yazmışlar. Çağırdım garsonu «Beri bak» dedim «bende hödük suratı var mı?» «yok» dedi. «yoksa, burdan şimdi garsoniyeyi çıkar... Ulan biz fasulyeyle pilâv, bir de hoşaf yedik, bu garsoniyeyi kim yedi?»

Neyse uzatmıyalım, paralar cebimde, Allaha şükür dolandırılmadan, kazıklanmadan otelden çıktım. Otobüse bindim. Yanıma sokulurlar, iterler, akıllarınca beni çarpacaklar. Bunlar tavşan kokusu almış zağar iti gibi, adamın koynundaki paranın kokusunu alıyorlar ve de bir bakışta cebindeki paranın hesabını biliyorlar. Bir kadın yanıma sokuldu; «Affedersiniz şuraya nerden gidilir?» diye bir yer sordu. «Git işine!» yol soracak adam bulamadın mı... Tövbe... Sırnaşacak da beni yolacak kahpe... Git!...

Paralar cebimde, iki elim paraların üstünde oturdum bir yere, treni bekliyorum.

Hey Allah, içime bir korku düşmüş ki, hiç sorma... Selâmetle şu İstanbul sınırından dışarı bir ataydım kendimi... Baktım, biri üstüme doğru geliyor. Evet, korktuğum başıma geldi. Adam geldi «Kayseri'ye tren kaçta acep hemşerim?» diye sordu. Bak, bak seni namussuza... Ahbaplığı kurup da beni kaz diye yolacak... «Öte var, öte!...» diye bağırdım. «Kayseri...» «Git yahu, git be!» «Tren kaçta?...» «Git ulan!..»

Herif yalandan bir parlayıp da - «Sen hiç medeniyet görmedin mi yabani!» diye bana saldırmaz mı... Göz göre göre cüzsanı çarpacak... «Puliiis!...» diye ünnememle zırt diye pulis ortaya çıkmaz mı!. Eyvah, bunlar pulisten ortak çalışıyor. Bakalım pulisin, pulis olduğu doğru mu?. Pulis de pusudaymış ki, fırlayiverdi.

Neyse pulisi mulisi zor belâ savdım başımdan.

Bir asker geldi yanıma... Hayır, bu İstanbul'da askere de güvenilmiyecek... «Merhaba efendi» dedi. Bu İstanbul insanının selâmı da alınmayacak. Velâkin olmuyor, iki adım beri çekilip «Merhaba» dedim. Asker sokuldu, ben geriledim, o sokuldu, ben geriledim. Duvarın dibine geldik. «Size bir şey söyliyeceğim» dedi. Güldüm... Bak namussuza... Ulan sen babanın hayrına mı söyliyeceksin bu sözü... Bizim kaçın kurası olduğumuzu anlasın diye alaylı alaylı gülerek «Söyle bakalım, neymiş?...» dedim. «Bana bir albayın yanında emirberim» dedi. Kimbilir ne maval uyduracak da, cebimizdeki parayı yürütecek... Ben gene alaylı alaylı «Ecee?» dedim, «Ne olmuş senin albayına?» «Hiç sorma» dedi. «herifin başına olmadık bir iş geldi...» «Yaaa, vah vah» diyerek bunuda alay ettim. «Vah vah ki vah vah...» dedi «Albay gibi namusun bir adam yok. Ama adamın başına bir belâ geldi.» Gördün mü, herif nasıl uyutacak beni, ne yalanlar kıvıracak... Güldüm, «Çıkar şu baklayı ağzından, ne istiyorsun onu söyle şimdi?» «Hiç sorma, albayı işinden çıkaracaklar, hemi de hapse atacaklar. Adam ar ediyor. intihar edecek...» Elinde tuttuğu bir kutuyu açtı, kutunun içi kırmızı kadife... kutudan dizili boncuklar çıkardı. «İşte bu, karısının gerdanlığı, bu bileziği, bu küpesi... Halis inci, ve yirmi dört ayar altın...» Beni bir gülmedir aldı. Askere «Hiç çeneni yorma boşuna, kendine başka bir müşteri ara,» dedim. «Alasın diye söylemiyorum» dedi. «Yazık adama... Karısının boynundan söktü aldı. Koca albay kendi de satışa çıkaramıyor. Bana verdi ki satayım... Gösterdim kuyumcularа, dünya namussuz bi-

(Devamı 7 nci sayfada)

Materyalizm ve Devrim

Çağımızın en önemli akisyon ve fikir adamlarından biri olan J. P. Sartre'ın üç büyük «deneme»siyle bir Alman yazarının Sartre'ı tenkidi bu kitapta toplanmıştır. Çok kişinin ağzında dolaşan Egzistansiyalizm in ne olduğunu bu kitabı okuyunca öğrenecek ve anlıyacaksınız.

Materyalizm ve Devrim

Yazan: **J. P. Sartre**

Çeviren: **Emin Eliçin**

Bu kitapta şu bölümleri bulacaksınız:

EGZİSTANSİYALİZM BİR HUMANİZMA MIDIR?

MATERYALİZM VE DEVRİM

ANTİSEMİTİZMİN PSİKANALİZİ

SARTRE'I OKUYANLARA

Her aydının okuması ve kitaplığında bulundurması gerekli bir kitaptır.

218 sayfa 6 lira

Sartre, bu kitabında egzistansiyalizme yapılan hücum ve tenkidlere cevap veriyor ve egzistansiyalizmin ne olduğunu anlatıyor.

NOT: Kitaptaki dizgi yanlışları için, ek olarak bir düzeltme bastırılmıştır. İlk dağıtılan kitaplarda bu düzeltme yoktur. Kitabı düzeltmeksizin olarak almış bulunanlar, bize yazarlarsa, kendilerine ayrıca ek düzeltme gönderilir.

Materyalizm ve Devrim

Çağımızın ünlü aksiyon ve fikir adamı Sartre, barışın sağlanması ve sömürgeciliğin kaldırılması uğrunda çalışan büyük bir Fransız yazarıdır.

Kitapçınızdan isteyiniz. Bulamazsanız şu adresten ödemeli olarak gönderilir:

DÜŞÜN YAYINEVİ: Nuruosmaniye, Cazi Sinanpaşa sok. No. 12 — İstanbul.

DÜNYA MİZAHINDAN ÖRNEKLER

İTALYA

Heyecanlı bir futbol maçı

Carlo MANZONİ

Büyük bir istekle stadyumdan girdim. Burası, insanla dolu ve ilk bakışta insanın üzerine devrileceğmiş sanılan kocaman bir havuza benziyordu.

Kendime bir yer bulup, basamakların üzerine kurulayım dedim, fakat orada durmakta olan on - oniki kişi, birden feryadı bastılar. İçlerinden biri,

— Acaba nereye gitmek istiyorsunuz? Diye sordu.

— Nereye olacak, dedim, yukarıya gidiyorum, belki orada yer vardır.

Dönüp yoluma devam etmek istedim, ama bu sırada yoi kapanmıştı.

Önce arkamda, şimdiyse önümde duran birisi:

— Nereye gidiyorsunuz? diye sordu.

— Geri gidiyorum, dedim, oradan beni geçirtmiyorlar.

— Bayat lâflara karnımız tok: Sizin maksadınız sâdece benim yerimi kapmak.

— Ben hiç kimsenin yerini kapmak niyetinde değilim; tam tersine, sâdece geçip gitmek istiyorum.

— Başka yerden geçin; yerimden bir santim bile kımıldamam.

Baktım, olacak gibi değil; başka bir yerden geçeyim dedim. Daha ayağımın ucu dokunur dokunmaz, herif bir ok gibi yerinden fırlıyarak, yüzüme karşı hiç çekinmeden, benim, «Birlik» takımını tutan aşağılık bir hergele olduğumu söyledi. Ben hemen, «Birlik» takımını tuttuğumun doğru olmadığını, sâdece geçip gitmek istediğimi söyledim. Ayağa sıçrıyan adam,

— Benim sırtım futbol topu değil! Diye avaz avaz bağırıyordu.

Hani edebsizlik olursa bu kadar olur...

Arkamda duran birisi, sağ elini biteviye havada sallıyarak:

— Haydi bakalım, diye kükredi, «Fortuna» takımının ne oyun çıkaracağını şimdi göreceğiz!

Bayağı canım sıkılmıştı:

— Pekiyi, pekiyi, dedim, öyle olsun, ama her şeyden önce, şu anda kendime bir yer bulmaktan başka birşey düşünmüyorum.

Ben bunu der demez, öteki yerden fırladı,

— Bana bak, dedi, zevzekliğin filemi yok; kimse «Fortuna» yı küçümseyemez, Fortuna daima favori olarak kalacaktır!

Bunun üzerine herkes homurdanmağa başladı ve ben buu arada, son basamakları da inmek cür'etini gösterdim. Şimdi tam sahanın bizasında bulunuyordum; önümde insan kafalarından bir orman, başka birşey gördüğüm yok... Herkes bağırıp el çırparken, ayakta duran kalabalığın arasına sokulmağa çalıştım.

Herhalde birisi sahaya girmiş olacaktı.

Söyle bir yayılayım dedim, fakat o sırada, alkışlıyanlardan biri el çırpmayı bırakarak bana döndü, herkesi itip kakmanın gereği olmadığını, daha iyi bir yer bulmak istiyorsam, önceden gelmiş olmam icap ettiğini söyledi.

Yarım metre ilerlemek cesaretini gösterdim ve gayet cüsseli bir herifin sırtına burnumu çarptım.

Yanımda duran biri,

— Hey merhaba!. diye bağırdı.

Dönüp baktım; meğerse bir arkadaşımmış, o da boşuna bir yer arıyordu.

Arkadaşım, gayet iri cüsseli adamı göstererek,

— Açıkgözü görüyor musun, dedi, ne de iyi yapmış. Demin eline bir Koka - Kola sandığı geçirdi.

Ben de bir sandık kiralıyamadım dedim ama, sandık için beş Mark uzatınca, benimle alay ettiler.

Gayet iri cüsseli adam,

— Ben buna tam on Mark bayıldım. dedi.

O sırada bir düdük sesi işitelerek, maçın başlamış olduğunu anladık

Oyun sahasının ufak bir parçasını görebiliyordum; fakat bana öyle geliyordu ki, sanki bütün oyuncular, görebildiğim bu dar çimen şeridine adım atmağa tövbe etmişler. Nihayet, siyah - beyaz formalı bir oyuncu koşarak benim bu ufak saha parçasına girdi, onu kırmızı - siyah formalı bir oyuncu takip etti; sonra tekrar bir başka siyah - beyaz formalı oyuncu göründü. Ondan sonra hiçbir şey görmez oldum.

— Takımlar güzel tertip edilmiş doğrusu, dedim.

Arkadaşım,

— Sen benden daha talihlisin, hiç olmazsa bir şeyler görebiliyorsun, bense bir yığın kafadan başka hiçbir şey göremiyorum, diyerek boynunu önce sağa, sonra sola doğru uzattı.

Arkadaşım, ayak parmaklarının ucuna basarak biraz yükselmek istedi, fakat arkada bulunan birisi, homurdanarak, önlerindeki kimselerin ayak parmakları ucuna basmalarının hayasızlıktan başka birşey olmadığını söyledi.

Kalabalığın heyecanla bağırdığını işittik; Koka - Kola sandığı üzerindeki adam, bize, şahane bir geçit resmi olduğunu bildirdi.

O sırada, iki seyircinin kulakları arasından tekrar dar çimen şeridini gördüm ve aynı zamanda da, siyah - kırmızı formalı bir oyuncunun, iki elini kalçasına dayıyarak, olduğu yerde durduğunu ve gözlerile sol tarafta birşeyler araştırdığını görmek mazharıyetine eriştim.

Onun topu yakalayıp, iki seyircinin kulakları arasından gördüğüm ufacık sahada bir müddet oyalanacağını ümit ederek, gözden kaçırmamağa çalıştım. Fakat o sırada havaya doğru baktı, bir adım geri çekildi ve benim görüş sahamdan çıktı.

— Takımlar güzel tertip edilmiş doğrusu. - dedim.

Hemen bunu müteakip, siyah ceketli ve kısa pantolonlu bir bey, dar çimen şeridinden geçti.

— Hakeme muhakkak para yedirmişler. - diye bağırdım.

Mamaafih, bunun üzerinde fazla durmadım; zira, hakeme küfretmek için henüz ortada esaslı bir sebep yoktu.

Nihayet, seyircilerin kafalarının teşkil ettiği ormandan havaya doğru yükselen topu gördüm.

Arkadaşım da,

— Nihayet bir şeyler görebildim... diyerek, havada uçan topu incelemeğe koyuldu. Bakışlarımızla topun havada gidişini izliyor ve bu mavi boşluk içinde biraz daha kalmasını diliyordük. Fakat tekrar aşağıya doğru inip, insan duvarının arkasında kayboldu.

Arkadaşım, kendinden geçmiş bir halde,

— Aman ne güzeldi... deyip duruyordu.

Takımların tertibi üzerinde bazı yorumlarda bulunduk, ama biraz sonra yanımızdakilerle derin bir tartışmaya daldık; tartışma, bir «Birlik» takımı oyuncusunun faul yaptığını iddia etmekten çıkmıştı.

— Onun faul yaptığını görmedim... dedim.

Birisi,

— Elbette görmezsin, dedi, zaten bir «Birlik» takımı oyuncusu faul yaptı mı, hiç kimse görmez.

Ben de hemen,

— Eğer, dedim, saçlarımızı kestirmiş olsaydınız, belki bir şeyler görebilirdim. Fakat «Fortuna» yı tuttuğunuz için, saçlarınızı kestirmiyorsunuz. Sonra da, bir «Birlik» takımı taraftarının görmesine mâni olmak için saçlarını kestirmediler diye, «Fortuna» taraftarları keyiflerinden nerdeyse yere yatacaklar.

Derken o sırada, iki kafa arasında bir başka çimen şeridi daha keşfettim. Bu çimen şeridinde hiç kimse yoktu, zira şimdi bütün oyuncular, sahanın karşı tarafında toplanmışlardı.

— Belki şimdi bir gol atacaklar... dedim.

Arkadaşım,

— Kalabalığın feryadına bakılırsa, dedi, bana da öyle olacakmış gibi geliyor. Oyunun en heyecanlı zamanı. Birşey görebiliyor musun?

— Evet, diyerek, havada uçan topu gösterdim.

Arkadaşım, habire,

— Aman ne güzel, diyordu, şimdiye kadar gördüğüm en enteresan oyunlardan biri bu.

Top, tekrar yere düştü; sahanın görebildiğim köşesine doğru, siyah - beyaz formalı bir oyuncu koştu, sonra tekrar geri döndü; onu, önce siyah - kırmızı, sonra da siyah - beyaz formalı başka iki oyuncu takip etti.

Tekrar ökçelerimin üzerine bastım, zira baldırlarım müthiş ağrıyordu. Görüş sahamdaki heyecanlı oyunu seyrettikten sonra, artık, daha önemli birşey olacağını bekliyordum.

Kalabalığın feryadına bakılırsa, dört gol atıldı; fakat oyunun sonunda tartışmaya başladık. Öğrendik ki, yalnız «Birlik» takımı iki gol atmış.

Kapıdan henüz çıkmıştık ki, herifin biri yanımıza sokulup bize, elli kuruşa numaralı bir yer satmağa kalktı.

Arkadaşım,

— Bu defa, dedi, bilet karaborsacıları şapa oturdular; eğer ceplerinde dönüş için tramvay parası bulabilirlerse, kendilerini mutlu sayabilirler.

KARİKATÜR SERGİSİ

Türkiye Gazeteciler Sendikaları Federasyonu, karikatürcülerimizin eserlerini bir araya getiren bir sergi düzenlemiştir. Beyoğlu Olgunlaştırma Enstitüsü salonunda 10-20 Nisan günleri açık bulunacak sergiye şu karikatürcülerimiz katılacaklardır:

Ali Ulvi, Altan Erbulak, Bedri Koraman, Burhan Soluçu, Eflâtun Nuri Erkoç, Ferruh Doğan, Filiz, Metin Gökçe, Mıstık, Mim Uykusuz, Necmi Rıza, Nehar Tüblek, Oğuz Aral, Sâde Yalçın, Semih Balcıoğlu, Suat Yalaz, Tonguç, Turhan Selçuk, Yurdagün...

Sergi sırasında satışa sunulmak üzere, adları geçen karikatürcülerimizin eserlerini toplayan çok güzel bir albüm de hazırlanmıştır. Bu albüme Cem, Sedat Nuri, Cemal Nadir ve Ramiz'in de seçilmiş karikatürleri alınmış ve her karikatürcünün biyografisi de konulmuştur.

Bundan başka, ayrıca, her karikatürcünün bir karikatürü basılmış kartlar da sergi günlerinde satışa sunulacaktır.

Bu çabasından ötürü Türkiye Gazeteciler Sendikaları Federasyonunu kutlar, sergiinin her yıl açılmasını ve daha çok sayıda karikatürcümüzün katılmasını dileriz.

NOT: Gelecek sayımızda karikatür sergisinden bir röportaj bulacaksınız.

Kadın ve Fil

BİR FİLİN, BİR KADINA AŞK MEKTUBU

MUHTEREM hamfendi.

Sizi, sirkimizin ilk temsilinde ön sıralardan birinde otururken gördüm ve o andan itibaren bütün varlığımla sizi sevdiğimi anladım. Benim hassas ruhumu altüst eden güzelliğinizi burada kalemle ifadeye bilmem imkân var mı? Ne olur... Cumartesi günkü temsilime tekrar gelin. Bakın size ne numaralar göstereceğim. Eğer bana yüz ververmezseniz, benim gibi artist bir filin bütün olağanüstü kabiliyetleri sabun köpüğü gibi sönecektir. Buna kalbiniz razı olur mu? Temsilime gelin bekliyorum.

BİR KADININ, BİR FİLE AŞK MEKTUBU

SAYIN fil beyefendi.

Bir fil de olsanız, göstermiş olduğunuz iltifatlar beni ziyadesiyle memnun etmiştir. Çünkü; kimden gelirse gelsin kadın iltifattan hoşlanır. Meselâ bana sokakta bir hamalın «Abla... Paketini bagaja yerleştireyim mi?» Veya bir şoförün «Bayan... arabam ol seni idare edeyim» gibi laf atmalarına bayılırım. Hele sizin gibi bir yıldızın sönmesine dayanamam. Cumartesi günkü temsile muhakkak geleceğim.

GAZETELERDEN.

«A. Sirkinin Cumartesi günkü temsilinde C. adlı bir fil akla hayâle gelmez numaralarla seyircileri mestetmiştir. Münekkidler böyle bir şeyi hayatlarında görmediklerini ifade etmişlerdir. Hele C. nin ön sıralarda oturan bir bayana kocaman bir gülü takdim edişi şahane idi.»

BİR FİLİN, BİR KADINA AŞK MEKTUBU

SEVGİLİM.

Aşkımın, sâdece haftanın bir kaç gününde seni uzaktan görmekle yetineceğini sanıyorsan aldanıyorsun. Bu aşk beni öldürecek. Bir haftada yüz kilo zayıfladığımı söylersem, işin ciddiyetini anlarsın. Seni tekrar görmek, başbaşa görüşmek benim için yeniden doğuş olacaktır. Ne olur. Bana müsait bir pas ver.

BİR KADIN ,BİR FİLE AŞK MEKTUBU

KUZUM,

Beni ne zannediyorsun. Ortalık malı mıyım ben? Hem kocam çok kıskançtır. Maamafih hoşuma gitmiyor da değilsin. Kim bilir ne kuvvetli kolların, ne kıvrak hortumun vardır. Cumartesi gece yarısı sirkden kaç gel. Seni hasretle bekliyorum. Aman gürültü yapma haaa. Kocam çok kıskançtır.

GAZETELERDEN :

«R. sokağında devriye gezen polis lokomotif büyüklüğünde bir gölgenin yanından sürtünerek kaybolduğunu görünce hayrete düşmüş, nihayet sabahın beşinde L. apartımanının garajından bir filin çıktığını görünce hayreti izale olmuştur. A. sirkinde çalışan C. adında olağanüstü kabiliyetli bu fil yakalanarak sirk sahibine teslim edilmiştir.

BİR KADININ, BİR FİLE AŞK MEKTUBU

HAİN...

Beni iğfal ederek yüzüstü bıraktın. Temsillerde yüzüme bile bakmıyor, bir satırcık mektubunu benden esirgiyorsun. Hani o çılgınca «Seni seviyorum, sensiz yaşıyamam» gibi lâflar... Ahhh! Siz erkekler yok musunuz... Allah topunuzun cezasını versin.

GAZETELERDEN

Bir kadın fil doğururken çatlayıp ölmüştür.

Turgut TÜRSEN
İZMİR

Bu okurumuza yazı parası 50 lira 31 Mart gün ve 916 sayılı makbuzla gönderilmiştir.

TÜRK FAKİRİ

Büyük ikramiye

YAHYA efendi, millî piyangoya pek düşkün bir zattı. Hemen hiç bir çekilişi kaçırmaz, her defasında birkaç bilet alırdı. Bugüne kadar büyükce bir ikramiye kazanmamıştı ama, o yine mütevekkildi :

— Eh, kısmet bu, bilinmez, derdi, bakarsın hiç umulmadık bir zamanda küt diye vurur... Sabretmek lâzım.

Son çekilişte de aynı nekaratı tekrarlıyan Yahya efendi, o akşam yatsı namazından sonra yatağına girdi, derin bir uykuya daldı.

Gece yarısına doğru soluk soluğa, kan ter içinde uyandı... Gözlerini oğuşturarak şaşkın şaşkın etrafına bakındı... Sonra, derin bir göğüs geçirerek doğruldu.

Çok tuhaf bir rüya görmüştü. Birbiri arkasından birkaç rabbiyesir okuduktan sonra kalktı köşe penceresinin yanına gitti oturdu. Bir sigara yaktı.

Üst üste birkaç defa çakılan çakmağın tok sesi üzerine karısı Hürmüz hanım da uyanmıştı. O da doğruldu. Gevrek gevrek esniyerek sağ elini boy gömleğinin içine soktu. Sol böbreğinde dolaşan pireyi yakalamaya çalışırken sordu :

— Ne o efendi? Uykun mu kaçtı? Kalkmışsın...

Hafız hâlâ rüyanın etkisi altındaydı :

— Sorma yahu, dedi, sorma... Acayip bir rüya gördüm...

Acayip bir rüya mı? Hayırdır inşaalla...

— Yah, yah... Sorma.

Diye içini çekti ve görmüş olduğu rüyayı anlatmağa başladı :

«Bir kandil gecesi imiş... Hacı Hayrullah efendilerin evinde imişler... Erkekler bir yanda, kadınlar bir yanda... Semaverler kaynıyor, çaylar şekerler dağılıyor. Beytullah efendinin kayınvalidesi Veliye Mollanın döktüğü nefis lokmalar lengerle ortaya gelip büyük meydan sinilerine boşalıyor... Güzel sesli hafızlar ilâhiler, kasideler okuyor, neyler, nısfiyeler, kudümler çalınıyor, ilâhî bir hava içinde gönüller mest oluyormuş.

İşte, bu sırada alt kattan :

— Desturun... Savulun... Yol verin... Geliyor...

Diye bir çığlıktır kopmuş.

Hafızlar susmuş... Neyler, kudümler durmuş... Ortalığı derin bir sessizlik kaplamış... Gözler oda kapısına dikilmiş.

Bu sessizlik içinde oda kapısı yavaş yavaş açılmış... Eşikte, bir elinde âsâ, öbüründe keşkül, yeşil kavuk ve yeşil cübbeli, kırmızı cedikli ak sakallı, nûranî bir pir-i fânî belirmiş... Ağır adımlarla odanın ortasına kadar gelmiş... Sonra davudî bir sesle :

— Esselâmü aleyküm ya müminîn!...

Diye onları selâmlamış. Onlar da tekbir alır gibi bir ağızdan :

— Vealeykümüsselâm ya Hızır...

Diye karşılık vermişler.

Meğer bu zât, Hızır Aleyüsselâm'mış...

Herkes eline, ayağına kapanıyor, o da herkese ayrı bir şey söylüyormuş. Bir aralık Hızır, kapı dibinde heyecanla titreyen Yahya efendi'ye dönmüş. Ağır adımlarla ona doğru ilerlemiş. Sürmeli siyah gözlerini gözlerine dikerek elini omuzlarında gezdirmiş ve yine o davudî sesiyle :

— Ya Yahya! demiş, senin hacetin malûm... Bu hacet, Ulucami'deki çifte vavın altında kılacağın iki rekât sabah namaziyle husul bulacaktır. Namazı edâ edip, başını secdeden kaldırdığın zaman karşında ilk göreceğin rakam sana millî piyangonun büyük ikramiyesini kazandıracaktır. Haydi, kısmetin bol, talihin açık olsun...

Yahya efendi heyecanla Hızırın eline sarılmış, ayaklarına kapanmış. Bu mübarek ayakları öperken uyanmış...»

Yahya efendi derin bir göğüs geçirerek sustu.

Hürmüz hanım da heyecanlanmıştı,

— Hayırdır inşaalla efendi, dedi, vallahi sen anlatırken benim bile tüylerim diken diken oldu...

Sonra, bir türlü yakalayamadığı pireyi, bu defa yakalamak azmiyle elini tekrar koynuna soktu, rastgele araştırmaya başladı.

Yahya efendi, sabahı zor yaptı. Sabah ezanı yaklaştığı zaman hemen kalktı, abdest aldı. Ulucami'e koştu. Namaza durdu.

İkinci rekâtın sonunda başını secdeden kaldırıp iki tarafına selâm verdiği zaman yüreği kopacakmış gibi çarpıyordu. Korka korka etrafına bakındı. Bulacağına kanaat getirdiği rakamı arıyordu. Bir müddet şaşkın şaşkın bakındı. Bir şey göremedi.

Sonunda gözüne az ileride secdeye varmış bir adam ilişti. Pek fakir olduğu anlaşılan bu adamın pantalonunun her iki oturak kısmına büyükçe iki yama vurulmuştu. Arab rakamlarından beş rakamını andıran bu iki yuvarlak yamaları gören Hafızın gözleri parladı. Bu yamalar herhalde Hızır Aleyüsselâm'ın bahsettiği rakam olacaktı.

Sevinçle yerinden fırladı. Alacağı biletin numarasını öğrenmişti. Yanyana iki yuvarlak yama gördüğüne göre bu biletin son numarası elli beş olacaktı.

Artık bütün işi bilet bayilerini dolaşmak, sonu elli beşle biten bileti aramak oldu. Fakat, yok... Yok... Yoktu. Çıldıracaktı. Akşam geç vakit eve döndüğü zaman ağzını bıçak açmıyordu.

Günlerce koşturdu. Kazalara, nahiyelere haberler saldı. Yok, yoktu.

Nihayet bir gün, hiç ummadığı küçük ve sapa bir bayide aradığı numarayı buldu. Sevgilisine kavuşan âşıklar gibi sonsuz bir neşe içinde bileti cüzdanına yerleştirdi.

Çekiliş günü akşamı, karısı ile karşılıklı radyonun başına oturmuş, kahve üstüne kahve, sigara üstüne sigara içiyor, kazanan numaraların okunmasını bekliyordu.

Saat onbuçukta spiker piyangoda kazanan numaraların okunacağını bildirdiği zaman heyecanı son haddini bulmuştu. Renkten renge giriyor, bayginlıklar geçiriyordu.

Numaraların okunmasına başlanıp büyük ikramiyeyi kazanan numara bildirilince, sapsarı kesilen Yahya Efendi olduğu yere yığılıverdi. Sonra ölgün bir sesle :

— Tuh Allah müstahakını versin... Ne budala, ne hayvan herifmişim ben!...

Diye inledi.

Kocasının bu halini görerek şaşıran Hürmüz hanım,

— Ne var ayol, nooldu?...

Diye heyecanla sorunca, zavallı Yahya efendi bitkin ve baygın :

— Ne olacak yahu... Daha ne olacak?... Hızır herşeyi olduğu gibi söylemiş ama, bu kör olası gözler, herifin kıçındaki yamaları gördüğü hâlde, orta yerdeki sıfırı görüp farkedememiş...

— Eeee?...

— Esi, büyük ikramiye beş yüz beş numaraya vurdu işte...

Turgut SAİMER
BURSA

Turgut Saimer
Bursa

Bu okurumuzun adresine yazı parası olarak elli lira 30 Mart gün ve 1081 sayılı makbuzla gönderilmiştir.

TEK DELİK

Aziz Nesin'in Romanı

— 8 —

— Hımm... demek ne iş olsa yaparsın; yâni bir boka yaramıyan takımından... hı? öyle mi?

Başımı eğdim, sesimi çıkarmadım.

— Okuman yazman var değil mi?

— Var...

Zile bastı. Koşup gelen adamına:

— Bunu Hasan kalfaya götür, bir puvantör istiyordu, sor bakalım işine yarar mıymış...

Dışarı çıktığımız zaman sevincimden uçuyordum. Adamın arkasından, harç, tuğla, taş, demir yığınlarının arkasından sıçrayarak gittim. Makarayla üst katlara harç taşınan yerde bir adam iskele üstünde çalışan işçilere bağırıp çağırıyordu. Beni getiren adam, bağıran adama:

— Bunu beyefendi gönderdi... dedi.

Hasan kalfa bu adam olacaktı; başı hep yukarıda. işçilere bir şeyler söylüyordu. Başını çevirmeden:

— Neymiş o? dedi.

— Puvantör olarak çalışacakmış da...

— Haa... iyi... çalışsın... Sen misin o?

Ama başı hep yukarıdaydı.

— Evet, benim! dedim.

Daha bize bir kere bile bakmamıştı, yine başı yukarıda:

— Gelen malzemeyi hiç sektirmeden yazacak, anbarcıya vereceksin!

— Başüstüne...

— Sonra... Anbardan çıkan malzemeyi de çıkış diye yazacaksın... anladın mı?

— Anladım...

— İpi bu yana geçir... Müteahhidin yolladığı bütün malzemenin hesabını sen tutacaksın... Heeey, makarayı çek, makarayı!... Defterin bir yanına girenleri, bir yanına çıkanları... O yana değil o yana değil ulan...

— Ne yana derseniz o yana yazarım...

— Bak, sola, sola... çerçeveyi geri alın... Haydi git defteri al da başla...

Herhalde bu son sözü banaydı. Başını iskeledeki işçilerden çevirmiyor ki sorayım. Arkama baktım, beni getiren adam da gitmiş...

— Ne bakınıp duruyorsun, git şantiyeden defteri iste!...

Kalfa, başını bana çevirmeden, bana bakmadan, beni görüyor muydu, neydi?...

— Beton kalıplarını alın yukarı!... Daha ne duruyorsun oğlum, git şantiyeden defteri al!...

Herhalde bana söylüyor olmalıydı. Şantiye binasına gittim, çalışanlara bakına bakına, beni kalfaya götüren adamı arayıp buldum. Çekine, çekine:

— Defter varmış... dedim.

O da beni başka birisine götürdü:

— Puvantör olarak çalışacak, defterleri istiyor...

Masada oturan adam, başını kaldırıp sordu:

— Kim söyledi?

— Beyefendi...

— Haa... peki...

Dolaptan çıkardığı dört defteri uzattı:

— Bu işçi defteri, bu gündelik defteri, bu anbar defteri, bu mazeme defteri... Biliyorsun değil mi?

Neyi bilmem gerektiğini anlıyamamıştım. Ama bilmiyorum desem, işe almazlar korkusuyla:

— Biliyorum!... dedim.

Dört defter koltuğumun altında şaşkın şaşkın durdum.

Burası nasıl yerdi, bunlar nasıl adamdı, bunlar ne defteriydi?... Ben böyle şaşkın dururken, oradakiler yerlerinden kalktılar, kimisi ceketini giydi, kimisi üstündeki iş gömleğini çıkardı. Gülüşe konuşa kapıdan çıktılar, ben de onlarla çıktım. İşçiler de paydos etmişlerdi.

Şantiye binası kapısı önünde, elimde dört defterle kala kaldım. Birdenbire çok şaşılacak bir durumda kalmıştım; olup bitenleri bir türlü kavrayamıyordum. Bilkin, iş bulmanın bu kadar kolay olduğuna şaşıyordum. Sonra da, bana iş veren bu adamlar benim kim olduğumu, adımı bile bilmiyorlardı; nasıl olmuştu da bana güvenmişlerdi? Ya bu defterleri elime nasıl tutuşturmuşlardı?... Hepsinden önemlisi, iş bulmuştum ama, bu nasıl işti, bana kaç para vereceklerdi? Bu karmakarışık düşünceler içinde şaşkın dururken kalfanın önüme geldiğini farketmemişim. Önümde duran adamın kalfa olduğunu bile konuşunca anladım.

— Adın ne senin?

Hele şükür, bir adımı soran çıktı.

— Ferit!...

Bu adam, bir kere bile yüzüme bakmadan konuştuğu halde, nasıl olmuş da beni tanımıştı. Sonradan orada çalıştığım günler içinde, bu adamın kendisinden küçük, aşağı olanlarla, az kazananlarla, meselâ işçilerle, ustalarla onların yüzlerine hiç bakmadan konuştuğunu gördüm. Böylelerinin suratlarına bakmazdı ama, inanılacak gibi değil, bakmadan onları görürdü. Ancak müteahhitle, mühendisle, onlar gibi adamlarla konuşurken yüzlerine bakardı. Bu adamın bir huyu daha vardı; iki-üç kişiyle aynı zamanda konuşurdu. Yâni iki-üç kişiye bedel bir adamdı. Teke tek konuşması için, karşısında yine müteahhit, mühendis, patron gibi üstün bir adam olması lâzımdı. Kayseriliymiş, küçükten inşaat işçiliğine başlamış. Hem kendisinin sık sık, hem de başkalarının söylediğine göre, mühendisleri bile cebinden çıkaran bir ustaydı. Uzun yıllardanberi, bu inşaatı yapan müteahhitle beraber çalışıyorlardı. Son derecede zeki, kurnaz, hafızası kuvvetli, işbilir ve çok çalışkan bir adamdı.

Hemen hemen bana sırtını dönmüş gibi:

— Yarın sabahtan işe başlarsın! dedi.

— Pekiy... dedim.

— İşbaşı sekizde... Sen yedibuçukta burada olmalısın ki, postabaşılardan çalışan işçilerin isimlerini alasın Uzakta mı oturuyorsun?

Sustum O, büsbütün bana arkasını döncrek:

— Yerin uzaksa, burada kal! dedi.

Hem yürüyor, hem söylüyordu:

— Anbarcıya git, benim için söyle... Sana kalacak yer göstersin...

Hem söylüyor, hem gidiyordu. Onun her zaman böyle yaptığını sonradan öğrendim. İşçilerle konuşurken döner arkasını, elleri ardında, hem gider, hem anlatırdı. Kendisiyle konuştuğu işçi de, onun arkasından gidecekti. Ben bunu bilemediğim için, olduğum yerde durmuştum. O boyuna mırıl mırıl konuşarak gidiyordu. Ben adamı deli zannetmiştim. En son kulağıma çarpan sözleri şunlardı:

— Erkenden... Saat yedi dedi mi, hop...

(Devamı var)

Enayi mi Belledin

Bunlar birbirlerine «Aman koş...» diye bağırarak seğirttiler. Daha durulur mu, koştum askerin arkasından... Bir de baktım, asker uzaklaşmış, mercimek kadar... Koş ha koş, koş ha koş... «Asker ağaaaa!» diye ardından ünnerim, duymaz... Koşmaktan çatlıyacağım. Yetiştim buna, hiç alıcılığımı belli etmeden «Uğurlar ola» dedim. «Eyvallah...» dedi. «Ne yana böyle?» «Demin gittiğim kuyumculara gideceğim, ne yapalım, on beş bine vereceğim. Albayı kurtarmalı...» «Arkadaş, sen bu işte ne komisyon alacaksın?» «Töbe de... O nasıl söz... metelik alacaksam ciğerime yapışsın... Benimkisi bir iyilik, albayın çok ekmeğini yedim ve de iyiliğini gördüm.»

Bir düşündüm, bunda iş var. «Arkadaş, şu mücevherleri sat bana...» «Hayhay...» «Ne istersin?» «On beş bin dedik bir kere...»

Vur aşağı, tut yukarı, pazarlıkta on dört bin beş yüze kesiştik, paraları sayıp mücevherleri aldım. İstasyona döndüm ki, biz pazarlığa oturmuşken tren kaçmış... Varsın kaçsın... Mücevherleri satar, parayı koynuma kor dönerim memlekete... Paraları tomarla görünce babam şaşıracak... Mücevher kutusunu iman tahtamın üstüne basmışım ki, gayet sıkı, hırsız yankesici değil, Zaloğlu Rüstem pehlivan gelse, Hamza Peygamber gelse bedenimden sökemez.

Hemen kuyumculara koşturdum. «Bak şuna hemşerim» Kuyumcu baktı, güldü... «Bunlar boncuk...» «Biz de biliyoruz boncuk, ne eder sen onu söyle...» «Burada alınıp satılmaz. Cam boncuk, bildiğimiz. bir iki lira eder.»

Bre oğlum, sen bu İstanbul adamını nerden bileceksin, bizi dilimizden taşralı bildi de, hazineyi elimizden cam diye alacak.

Ordan öbür kuyumcuya, öbüründen berikine... Yahu bunlar hep birbirinin ağzına mı tükürdü... «Cam boncuk, bir-iki lira eder» deyip ellerinden atıyorlar.

Sen kendine gel ulan oğlum, bir hafta süründüm de, sonunda mücevher diye camları aldığımı zor anladım.

Ben benken bu kazığı yersem, ulan seni İstanbul'da donsuz gömleksiz komazlar mı?...

Para destesini elinde tutan «Biz kuyumcuyuz yahu» dedi. «Asker bize gayet kıymetli mücevher getirdi. Albayın karısının dedi ya, Allah bilir çalmıştır. Su içinde yüz bin lira eder mücevherler. On beş bin verdik, olmaz, dedi. Biz parayı denkleştiresiye çıktı gitti dükkândan... Bekledik gelir diye, gelmedi de... Vah vah...»

Herifler nerdeyse ağlayacak... Yahu, insan yetmiş seksen bin lira kazancı yitirir de, ağlamak ne, çıldırır... «Ne kadar ederdi mücevherler?» dedim. «Yüz bine elini öpene ver. Askeri gördün mü, sen onu söyle... Boşa vakit geçirmiyelim?» «Evet, gördüm...» Gördüm demesem, arkasından gidip bulacaklar askeri... «Ne yana gitti?» «Aha, şu yana döndü, gitti.» Askerin gittiği yanın tersini gösterdim.

HER EVE
BİR KİTAPLIK

HER Km2
1000 KİTAP

KİTAPÇINIZ
HALİM ŞEFİK

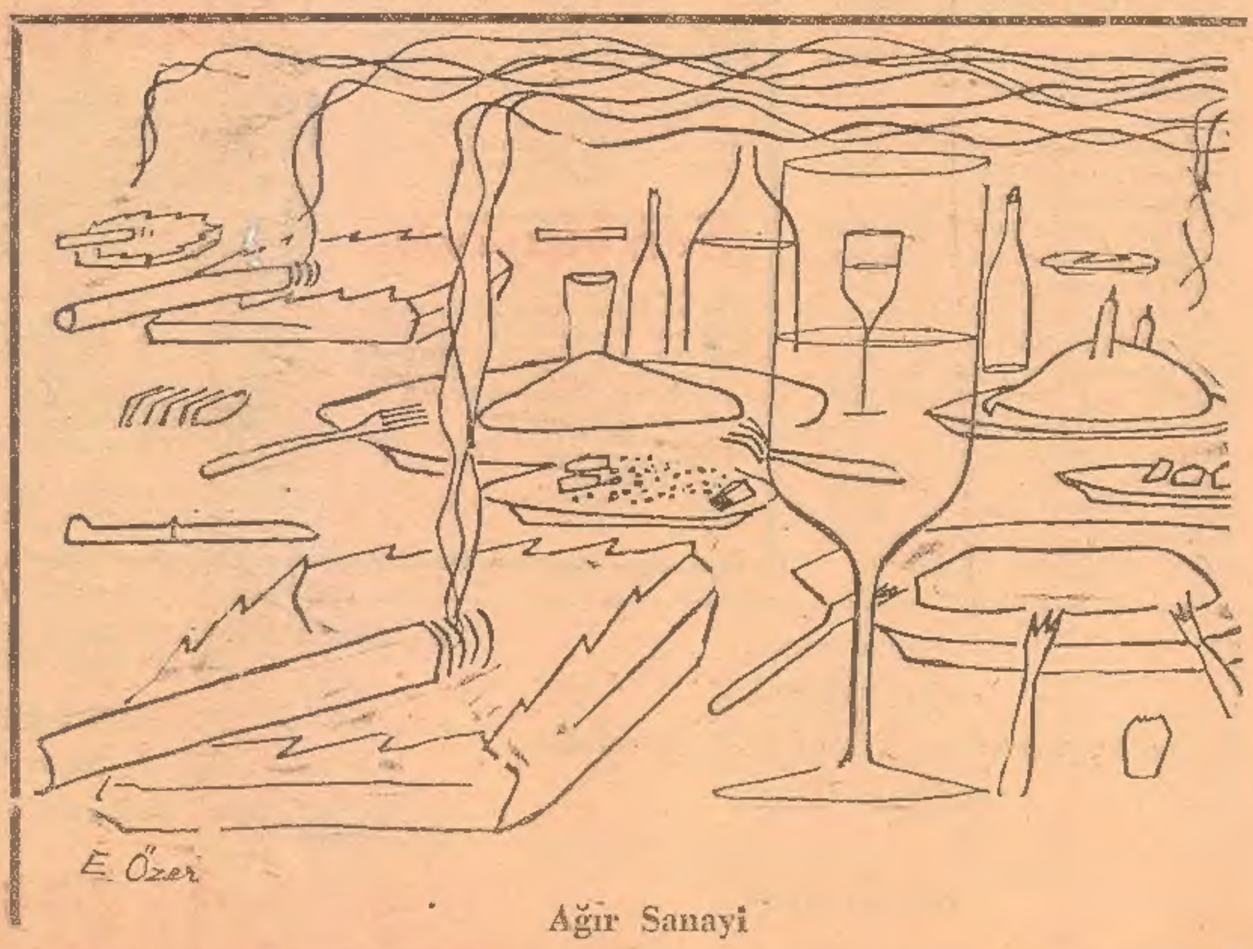

Ağır Sanayi

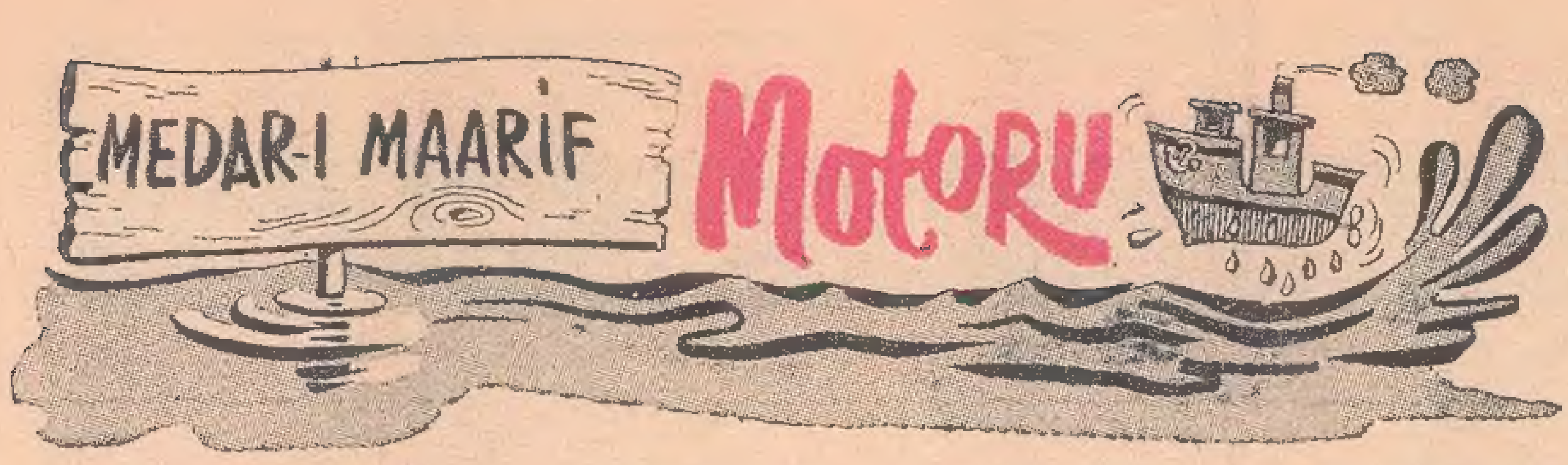

GİRİŞ

«... Ve Allah dedi : Gök altındaki sular bir yere biriksin ve kuru toprak görünsün; öyle oldu.» İşte o gün, üçüncü gündü. Bir toprak parçası Van Gölü'nün sodalı suları içinden çıktı, sivrildi, yayıldı, kıyıdan dört mil uzakta durdu. Ve nice yazlardan sonra, Ademoğlu onu kıyıdan gördüğü zaman «Adır» dedi ve adı Adır adası olarak kaldı.

AÇIKLAMA

Adır adasında ne ev, ne kale, ne ahır vardı. Olmamış ve kimse varmamış, ne köylüsü, ne kentlisi, ne geleni, ne duranı, hiç biri...

Kadeşte neler gördüm

(Baştarafı 1 inci sayfada)

— Aşağıdaki mi? Boş ver... Karıyı atmışlar alt kamaraya, resmen ş'apmışlar...

— Yuf beee... **«işte çiğnetmedi namusunu çiğnetmiyecek...»**

— İyice kafayı bulmuşlar, kaptana gidip, bizim nikâhımızı kıy, diye tutturmuşlar.

— İyi dalga... Duydun mu kız? Çek votkayı da yürü kaptana...

— Benim canım nikâh istemiyor...

— Ya ne istiyor senin canın?

— Soyunmak geliyor içimden, ateş bastı, ateş... Yanıyorum...

— **«Yıldırım yayhmı, tufanlar, alevden seller — Veriyor yangını durmuş da açık sinelere...»** Sen de böyle yandın değil mi? Soyunmazsan namussuzsun, çık ortaya cam gibi, hadi kız... Biz de şapka dolaştırır, parsanı toplarız. Yolumuzu bulalım...

— Çüş bee... Bu oğlan bir saattir kartvizit bırakıyor bu üçüncü tavuskuyruğu...

— Benim votka bitti, gazla da bir dolu getir. Limonu az olsun...

— Oriste yavruuum...

Kara kuru oğlan büfeye gidince sarı sulu oğlan kıza rampa etti :

— Herkese şapır şupur, bize gelince yarabbi şükür, öyle mi? Neden gelmedin o gün? Sinema kapısında çaktın bizi...

— Unutmuşum...

— Ayıp salladın şimdi...

* * *

Röportaj burda biter, ama dert bitm... :

Kadeş vapuru, 1962 yılının Mart ayı sonlarına doğru, Çanakkale Şehitlerini ziyarete giden kalabalığı götürürken, kızlı erkekli on tane... on tanecik yüreği söyler bileği tutar delikanlı çıksaydı, Mehmetçiğin hiç kimseden istemediği, hiç kimseden beklemediği ziyareti, onurlu hâle getirebilirdi. Ben yüzde yüz eminim, yalnızca on tane delikanlı çıkaydı yeterdi.

«Nasııl, rotatiflere balyozla saldırmayı vatanseverlik sayar mısınız?»,

«Nasııl... İşin kolayına kaçıp sıkıştığınız yerde çocukları sokak gösterilerine iter misiniz?»

«Nasııl, ucuz şirretlikleri günlük politika hüneri sayıp gün aşırı kullanır mısınız?»

«Nasııl, gençliği, bilgide, duyguda, inançta yalınkat bırakmaktan, gerçeklerden habersiz tutmaktan çıkar umar mısınız, zibidiler?» dese biri bize...

Çünkü gerçek suçlu Kadeş vapurundaki ahlâksızlarda değil, yüz kızartıcı olaylar karşısında ahlâk gösterisine çıkmaya çabalıyan bizlerde... Biz kıranta kuşaklarda.

İkinci Dünya Savaşının bittiği yıllarda idi ki, Kolomb'un Hint Adalarına çıkması gibi, adsız bir kahramanımız küçük bir deniz motörü ile Adır Adasına çıktı. Gene de Adır Adası talihli sayılırdı, çünkü onun tarihini okuyacaklar,

«Ay» dan, «Merih» ten yıllarca önce, topraklarına insan ayağı değdiğini bileceklerdir. Bu, adanın tarihinde gurur verici bir tesadüftür, fakat ne yazık ki yalnız tarihinde böyledir.

Ve gene güzel bir tesadüftür ki, Alparslan Öğretmen Okulu Adır Adasının yakınında ve Van Gölü kıyısında kurulmuştur. Zaten adaya insan eli de bu tarihlerde değmiştir.

Okul bu adada, öğrencilerinin et ve süt ihtiyacını karşılamak için sekizyüz koyun besliyordu. Yazın koyunlar yayılıyor, kışın otlar biçiliyor ve sahile göç ediliyordu. Ediliyordu derken adanın günün birinde deprem veya benzeri bir âfetle gölün sularına gömüldüğünü sanmayınız. Elbette ada batmadı, ama yıllarca ada ile bağıntı kuran motör battı. Bu, adanın batmasından daha önemli, halli daha güç bir olaydı. Şimdi orada, yazın otların yeşerdiğini, büyüdüğünü, sonbahar gelince sararıp, kuruyup döküldüğünü tahmin edenler var.

İnsanlar, son yıllar içinde bâzı yerlere gittiler. Ama Adır Adası ıpıssız, kimsesiz kaldı. Adaya gidebilmek, varabilmek için Alparslan Öğretmen Okulu ile Eğitim Bakanlığı arasında yazışmalar yıllardanberi sürmektedir. Anlaşılıyor ki, Adır Adasına varmak Malazgirt Meydan Muharebesi kazanmaktan daha çetin, daha güç bir iştir. İşte belgiti :

OLAY I

Motör battıktan sonra okul, Eğitim Bakanlığına bir yazı gönderdi. Küçük bir deniz motörü alınmasını istiyordu. Bakanlık, okula cevap verdi : «Deniz motörü almak için Bakanlığımız bütçesinde tahsisat olmadığından istenilen motörü alamıyacağız.»

OLAY II

Okul 800 koyunu, 60 koyuna indirmek zorunda kalmıştı. Fakat bu koyunları bile beslemek bir külfetten başka birşey değildi. Eskisi gibi okulun ihtiyacı karşılanmayınca, hiç olmazsa inek besleyip süt ihtiyacını karşılamayı düşündüler. Fakat ilgililer buna şöyle itiraz etti : «Adır Adası bize koyun yetiştirmek için verilmiştir. Şayet bugün koyun besliyemezsek adayı elimizden alır, başka müesseseye verirler.»

OLAY III

Çaresiz kalan okul, elde kalan 60 koyunu hiç olmazsa komşusu olan Altındere Harası mer'alarında beslemek istedi. Tarım Bakanlığından izin alınması için, Eğitim Bakanlığına yeniden bir yazı gönderdi. Bakanlık ise sert bir cevap verdi : «Bizim, Van Gölünde bulunan Adır Adasından niçin istifade etmiyorsunuz?»

ÇARELER

Belli ki Bakanlık ne adaya çıkmak, ne adadan çıkmak ve ne de adayı elden çıkarmak niyetindedir. Fakat adadan da istifade etmek kararındadır. Tek çıkar yol yeni bir çare arayıp bulmaktır. Meselâ adayı kıyıya yaklaştırmak gibi, meselâ kıyıyı adaya yaklaştırmak gibi, meselâ Van Gölüne bir tünel açmak veya köprü kurmak gibi. Bunların hepsi yapılabilirdi. Fakat küçük bir deniz motörü alınamazdı. Çünkü tahsisat yoktu. Bakalım birgün tahsisat olacak mı?

Zübük SPOR

Basın Sergisi

Hür Va Yeni Sa AKŞ Millî VATAN

DÜNYA

MEŞHUR Clemenceau sönük şahsiyetlerden bir hükûmet kurmuştu. Meclis koridorlarında itirazlara uğraması üzerine :

— Canım, dedi, ne kusuru var hükûmetimin? Teşekkülü tam ve normal : Bir başı ve ayakları var!

Falih Fıfkı ATAY

Son Havadis

GELİN HİKAYESİ :

GELİN alayı kale kapısına dayanmış. At üstündeki kızcağızın başı alçak kapıdan sığmamış içeriye. Devrin akıllı kişileri şu tedbirleri düşünmüşler :

Gelinin başını keselim.

Olmaz! Atın ayaklarını keselim.

Deli misiniz? Kale kapısının üst yanını çentelim.

Kale yıkılır! Kale kapısının eşik tarafını kazıyalım.

Biri de çıkıp :

— Gelini attan indirip piyade sokalım — dememiş.

VÂ - NÛ

Milliyet

BİRLEŞMİŞ Milletler Genelkurmay Komitesi Sekreterlerinden Amerikalı Albay Deguinzbourg, Birleşmiş Milletler üyelerinin savaş, barış ve daha başka konularda söyledikleri atasözlerini toplamış ve bunları bir kitapla yayınlamıştır. Bu atasözlerden bâzıları şunlardır :

SAVAŞ ÜZERİNE : «Filler döğüşürken karıncalar ölür - Kamboç atasözü.» «Mandalar dövüşür, çeyrekler ... çeker - Laos atasözü.»

... ÜZERİNE: «Kurtla ... koyunla matem tutar - Suriye atasözü.» «Bir mum tanrıya bir mum da şeytana adar.» Fransız atasözü.»

SABIR ÜZERİNE : «Tek parmakla taş tutulmaz - Fildişi kıyısı».

BEKLEMEK ÜZERİNE : «Her sebze zamanında yetişir - Sovyet atasözü.»

BENCİLLİK ÜZERİNE : «Sakallar tutuşunca herkes kendininkini düşünür - Gine atasözü».

AŞIRILIK ÜZERİNE : «Batıya çok yol alan doğuya ulaşır - Çin atasözü.»

TAVİZ ÜZERİNE : «Alabalık avlamak istiyen sineği gözden çıkarır - Amerikan atasözü»

ZAFER

DAYAK programının ilbikatını Sanayi Bakanının sözlerinden bir kaç gün sonra, bir Milletvekili, Ankara Postahanesinde gösterdi! Telefon ettirip ettirmemek meselesinden sinirlenerek çelimsiz bir memurun yüzüne şaaaak diye bir tokat aşketti!

Mussolini bunu görmüş ve sormuş :

— Ne yapıyorsun öyle?

Faşist muhafız cevap vermiş :

— Halkla temas ediyorum!

YEDEKÇİ

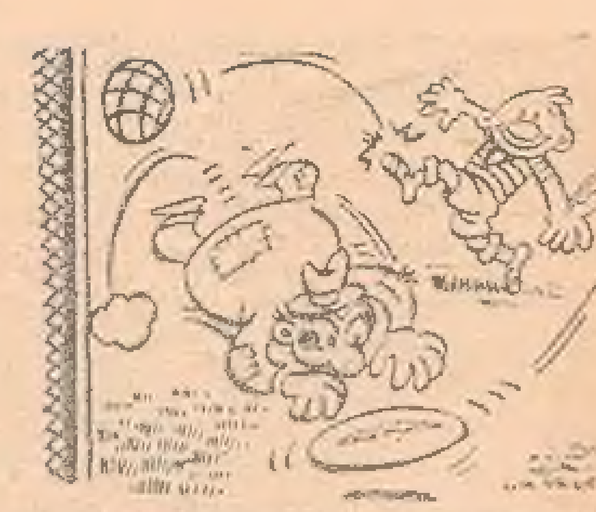

Başlıca yazarı :
AZİZ NESİN
SAHİBİ VE SORUMLU YAZI İŞLERİ YÖNETMENİ
MERAL NESİN
Yönetim yeri : Cağaloğlu, Nuruosmaniye, Gazi Sinan Paşa sok Nu: 12 — İSTANBUL
Telefon : 22 58 04

PAZARTESİ GÜNLERİ ÇIKAR HAFTALIK SİYASİ MİZAH GAZETESİ.
2 NİSAN 1962
Yıl: 1, Sayı: 9
İstanbul'da Güneş Matbaacılık T.A.Ş. de dizilip basılmıştır.

ABONE : Yıllık 25, altı aylık 13 liradır. Yabancı ülkeler için yıllık 50, altı aylık abone 25 liradır. Derginin uçakla gönderilmesi isteniyorsa, ayrıca uçak masrafı abone parasına eklenir.
İLAN : Beş sütun üzerinden her sütunun santimi 15 liradır.

50 KURUŞ

Zübüüüüük